Ժ. ՏԱՐԻ 2706 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ՄԵՀԵԿԱՆ 4385 8 ՓԵՏՐՎԱՐ 1893 4 ՇԱԲԱՆ 1310 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան, [illegible]		150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օսմ. Երկիրներու	Տարեկան	Կանխիկ	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ, [illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
[illegible]		Ֆրանք	50

Խմբագրութենէն ստացուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8/20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1893

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ԽԻՍ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑՔ ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՅՈՒՆԱՑ

Վերջին տարիներս գովեստ չմնաց որ չգրուէր Բերայի հայ աղջկանց Արուեստանոցին վրայ։ Բերայի Հայոց ամենէն կարող վարչական գլուխն այն հաստատութեան պետն էր։ Տիկին Մատաթեանի նման փորձ և ճարտար մանկավարժ մը անոր կազմակերպիչն էր։ Ասանկ հաստատութիւն ո՛չ տեսնուած էր Պոլսոյ մէջ ո՛չ ալ պիտի տեսնուէր։ Պետական և դիւանագիտական ամենաբարձր ակմբոց կողմէ յանձնարարութիւնք ապահովեալ էին մեր եզական Արուեստանոցին։ — Այս լուրերը լսելով ամենքս ալ ուրախացանք։ Եւ անուրանալի է որ յուսալից սկզբնաւորութիւն մ'ըրաւ Արուեստանոցն։ Ի՞նչ մնաց այն օրերէն։ — կարծեմ թէ պարտք մը մնաց։ Տիկին Մատաթեան շուտ քաշուեցաւ։ Արուեստանոցն ալ տարւոյն չորս եղանակներուն հետ մէկ մէկ ծրագիր փոխեց։ — Ի սկզբան լոկ արհեստանոց պիտի ըլլար։ Երբ այս խորհուրդ սաղմնային վիճակի մէջ էր դեռ, տարտամ խորհուրդի մը հաստատ մարմին մը տալ փորձելով, մեք «Գործանոց» կամ «Արհեստանոց» անուններ էինք այս սիւնակաց մէջ։ «Աշխատանոցն» «Արուեստանոցի» փոխուեցաւ, և շատ չանցած այս ալ տեղի տուաւ «Արուեստագիտական Ուսումնարանի»։ Ետքը գիտական կամ ուսումնական մասը բոլորովին ջնջուեցաւ, և լոկ արուեստական հաստատութիւն մ'եղաւ։ Վերջերս աշակերտք պակսելով, կարծեմ գործք ալ պակսելով, Արուեստանոցը, Բերայի միւս հայ վարժարանաց ընթացքն ո՛չ նուազ խանգարելէն ետեւ, որոշուեցաւ նոր ճիւղ մ'ընել, նոր կազմակերպութիւն մը տալ։ Հիմա կ'աշխատուի արհեստական և ուսումնական ճիւղերն իրարմէ բաժնել, արհեստի ճիւղը նախընտրող աղջիկները լաւ արհեստագէտ ընել, իսկ աւելի ուսումնական ճիւղին պարապիլ փափաքողներուն բարձրագոյն նախակրթական ու մինչեւ իսկ միջնակարգ կրթութիւն տալ։

⁂

Այս վերջին եզրակացութեան ի վաղուց եկած յանգած էին Բերայի Յոյնք, և հա՞րկ էր արդեօք տարիներու այս բազմածախ փորձառութիւնը՝ մի և նոյն արդիւնքին յանգելու համար։

Արդէն նշանակեցի թէ Բերայի Յունաց իգական վարժարաններուն մէջ ասեղնագործութիւնը պարտաւորիչ է։ Արհեստանոցը լոկ գործնական հաստատութիւն մ'է, ուր կը մտնեն յատկապէս այն աղջիկներ որք կարօտ են իրենց ասեղով ապրելու, և Բերայի մէջ ուր իգական դերձակութիւնը մեծամեծ հաստատութիւններ ունի, ասեղով ապրելն անպատճառ խեղճ վիճակ մը չէ աղջկան մը կամ կնոջ համար։ Արհեստական և ուսումնական ճիւղերն որոշ բաժնելով, Բերայի Յոյնք կրցած են երկու ճիւղերն ալ յաջողցնել, այնպէս որ իրենց թէ՛ աղջկանց ուսումնարանք և թէ՛ աղջկանց արհեստանոցը լի են աշակերտուհիներով, և ամենքն ալ իրենց եկամուտը կարգաւորեալ ունենալէն զատ, Բերայի յունական արհեստանոցն ամեն տարի կլորիկ գումար մը շահ կը թողու, ո՛չինչ նուազ կլորիկ գումար մ'ալ երբեւէ թոշակ բաժնելէն ետեւ 150 աղջիկներուն ու կիներուն զորս հանապազ կ'աշխատցնէ, խեղճութեան ու փորձութեան դէմ կը պաշտպանէ, և երբ դուրս կը հանէ, իրենց հացն իրենց ձեռամբ եւ պարկեշտօրէն շահելու վիճակին մէջ կը հանէ։ Իսկ մերայինք մեծ բաներ և շատ բաներ մէկէն ընել ուզեցին, և չյիշեցին իմաստոյն խօսքը թէ Առ բազում ցրուեալքն տկարանան առ մին։ Հիմա հասկցած են, բայց այնքան տարիներու աշխատութի՜ւնն, և պա՜րտքն։ Եւ մանաւանդ թերահաւատութի՜ւնն որ պատեց պաշարեց Բերայի հայ ծնողաց միտքը։

Երբ կ'ըսենք թէ «հիմա հասկցած են», ապահով չենք թէ կրցա՞նք մեր միտքն հասկցնել։ — Ըստ մեզ, Բերայի Արուեստանոցին մէջ հայ աղջիկներ ամեն բանէ առաջ ա՛յն բաները պէտք է սովրին որք կը պահանջուին տանտիկնէ մը։ Ցարդ տեսանք որ Արուեստանոցի աշակերտուհեաց յաջողագոյնք կարող կ'ըլլան նուրբ ասեղնանկարներ բանելու, բայց չեն կրնար իրենց հագուստը ձեւել կարել չգիտեն։ Ինչպէս ամեն կրթութեան առաջին ու կարեւորագոյն արդիւնքը պէտք է ըլլայ ընթերցանութիւնը սիրելի ընել աշակերտին և ընթերցասիրութեան ճաշակը տալ անոր, անանկ ալ՝ ըստ իս՝ աղջկանց արհեստական կրթութեան առաջին եւ գլխաւոր արդիւնքը պէտք է ըլլայ պարզ կարը սիրելի և դիւրամատչելի ընծայել աշակերտուհւոյն։ Պէտք չէ որ իր ստացած արհեստական կրթութիւն զինք տանի պարզ կարն արհամարհելու և միայն պրոտըրին, սիւզէնին, տիվալը պատուաբեր գտնելու։ Պէտք է յիշենք թէ աղջիկ մը, հարուստ թէ աղքատ, աւելի պարզ ձեւի ու կարի հետ գործ պիտի ունենայ քան նուրբ ասեղնանկարի հետ։ Պէտք է յիշենք թէ Արուեստանոցը դիմող և դիմելիք հայ աղջկանց ամենամեծ մասն էսնաֆ եւ աղքատ դասերուն կը պատկանին, որոց համար էական բանն է որ երբ կարգուին՝ իրենց կարերը [illegible] կարել տալու հարկադրուելով բեռ չըլլան իրենց էրկան վրայ (*)։ Կարգուին թէ ոչ, կարող ըլլան իրենք իրենց բաւելու։ Գալով այն աղջկանց՝ որք իրենց ասեղով ապրիլ պիտի հարկադրին, անոնք ապագային մէջ աւելի պէտք պիտի ունենան պարզ շրջազգեստ մը ձեւել կարելու քան պետական և դեսպանական հարսանիքներու ամենանուրբ ասեղնանկարները բանելու, զի հաւանական չէ որ այդպիսի գործեր իրենց յանձնարարուին, կամ եթէ յանձնարարուին՝ հազիւ իրենց մէջէն 100էն մէկն պիտի վիճակի։ Մեծագոյն մասը պարզ գործ պիտի ունենայ, և այս պարզ գործը շուտ և լաւ արտադրելու կարող ու վարժ պէտք է ըլլան։

⁂

ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆՑ

Ֆէներ՝ Մեծ Վարժարանն։ — Առեւտրական Վարժարան։ — Աստուածաբանական Վարժարան

Արդիւնքն յարատեւութեան մէջ է։ Եթէ յունական վարժարանք արդիւնաւոր եղած են, առաջին պատճառն այն է որ տեւականութիւն ունեցած են։ Գէշ աղէկ, ուղիղ թէ ծուռ մեթոտով, բայց շարունակուած են։ Հարկ չկայ մինչեւ Ֆէների «Պատրիարքական Վարժարանն» երթալու, որ աւելի քան ութ հարիւր տարւոյ կեանք ունի, և որուն տեւեալ ընդարձակ պատմութենէն կը տեղեկանանք թէ ութ դարու գոյութեան մէջ երկու տարի միայն ընդհատուեր է, չորս ու կէս դար առաջուան կարեւոր դէպքերու միջոցին, իսկ անկէ առաջ և անկէ ի վեր անընդհատ շարունակուած, և իր ճիւղերով իբր երկու միլիոն աշակերտ տրուած է Ազգին, դպրոցական սերունդներու շարքեր, որք կազմած են յոյն ժողովրդեան ամենէն զարգացեալ դասերն ամեն դարուց մէջ։ Հարկ չկայ մինչեւ այս մեծ դպրոցին ծագումն երթալու տեւականութեան օգտակար արդիւնքն հասկնալու համար։ Կը բաւէ յիշել թէ Առեւտրական Վարժարանն ի Հալքի ութսուն տարւոյ անընդհատ գոյութիւն ունի։ Թէ մայրաքաղաքիս յոյն վաճառականաց երեք սերունդներ յաջորդաբար հոն պատրաստուած են, շատեր հոն ընդունած են ուսումն վաճառականութեան և սեղանաւորութեան զոր Հայք փորձառութեան դպրոցի մէջ եւեթ սովրիլ ուզելով, ահա՛ երկու սերունդէ ի վեր ետ կը մնան իրենց մրցակիցներէն։ Ամենօք այսպիսի պէտք մը Հայք ևս զգացին, և վաճառականական վարժարան մը պիտի ունենայինք։ Ո՞ւր մնաց։ Հա՞րկ է աւելի հեռուն երթա՛լ պատճառ փնտռելու համար այն իրողութեան թէ մեր դրացիք աւելի հարստութեամբ եւ ազգայնութեամբ այսօր բռնած են Պոլսոյ հրապարակին վրայ նոյն դիրքն որ կէս դար և աւելի յառաջ Հայոց ձեռքն էր։

Եւ յետոյ, մինչ մեք հազիւ քանի մը տարիէ ի վեր բացած ենք Արմաշու վարժարանն, և Ս. Գէորգ կաթողիկոսի օրէն ի վեր միայն ունինք Մայր Աթոռոյ քով եկեղեցական վարժարան մը, Յոյնք, այն վարժարաններէն զատ զորս ունին զանազան մեծ վանքերու մէջ, և Աստուածաբանական Համալսարանէն զատ, յիսուն տարիէ աւելի է անընդհատ կը պահեն իրենց Աստուածաբանական Վարժարանն ի Հալքի, հոն ևս քաղելով յարատեւութեան անվրիպելի պտուղներն։

⁂

ՊԱՏՃԱՌՔ ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՆ ԲԵՐԱՅԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԻՆ

Եւ քանի որ այս օրուան խօսքերնիս Բերայի Արուեստանոցին վրայ էր, յիշենք որ երեսուն տարիէ աւելի է որ Յոյնք ի Բերա բացած են իրենց աղջկանց Արհեստանոցը, բան մը որուն պէտքն իսկ դեռ քանի մը տարի յառաջ զգացին Բերայի հայ հասարակութեան ճարտարամիտ և գործունեայ վարիչք, ու այսօր չկրցին վերջնական ու տեւական ձեւ մը վերածել։ Ուշ բանալնիս հոգ չէ․ արդէն շատ բանի մէջ ուշ մնացած ենք բաղդատմամբ մեր յոյն դրացւոյն։ Բայց գոնէ օգտուելու չէ՞ր Յունաց փորձառութենէն։ Անոնք գտեր են որ «ուսումնարանը ճշմարիտ ուսումնարան, արհեստանոցը ճշմարիտ արհեստանոց պէտք է ըլլայ․ երկուքին խառնուրդը բանի մը չի ծառայեր»։ Այս փորձառական ճշմարտութիւնն իրենց աչքին տակ ունենալէ ետեւ, հա՞րկ էր միթէ որ այնքան ժամանակ առ խարխափ ընթանային, և այնքան ծրագիր փոխէին Արուեստանոցի մէջ։

⁂

Գործնական և մտաւորական

Երբ Բերայի մէջ Արուեստանոց մը հիմնուեցաւ այնքան յուսալից ծրագրով, յոյս յայտնեցին՝ թէ Կ. Պոլսոյ Հայոց Ազգային Մատակարարութեանց կարօտագոյնին տնօրէնութեան ներքեւ կազմակերպեալ այս հաստատութիւն օրինակելի բան մը կը դառնայ, և նմանօրինակ հանրօգուտ հաստատութիւնք կը շատնան ուրիշ հայաբնակ վայրեր։ Մինչեւ ցարդ, սակայն, Արուեստանոցը չկրցաւ օրինակելի բան մ'ըլլալ, այն [illegible] պատճառաւ որ ինքն իրեն հաւատարիմ չմնաց, ու միշտ փոխուեցաւ։ Վերջի ձեւն առողջ գաղափարի մը արտայայտութիւն կ'երեւի, — ուսումնարան զատ, արհեստանոց զատ, — և կը յուսանք որ այս ձեւին մէջ յարատեւութիւն կ'ունենայ, և ա՛յն ատեն հաւանական է որ արդիւնք ալ ունենայ։ Արուեստանոցին յաջողութիւնը պէտք է փնտռել հասարակութեան մեծագոյն մասին օգտակար ըլլալու կարելիութեան մէջ։ Որովհետեւ քանի մը հարուստ աղջիկներ հոն կը յաճախեն, որովհետեւ քանի մը տարին անգամ մը մեծ հարսնիքի մը ճերմակեղէններն հոն կ'ապսպրուին, պէտք չէ բոլոր աշակերտուհիները նուրբ ասեղնանկարներով զբաղեցնել։ Արուեստանոցը պէտք է ժողովրդական և [illegible] հաստատութիւն մ'ընել։ Աշակերտուհիք հոն պէտք է սովրին նախ եւ առաջ տանտիկին ըլլալ, և յետոյ ուրիշ բան, եթէ ժամանակ և մանաւանդ ճաշակ ունենան։

⁂

«[illegible]»

Ուրիշ առաւելութիւն մը որ չի կրնար ստացուիլ սովորական վարժարաններէ, պէ՛տք է պահանջելի ըլլայ ի մասնաւորի Արուեստանոցէն։ Այս հաստատութիւն պէտք չէ որ պարապ թողու, քանի որ հասոյթ ունի, քանի որ իր գործուածք դրամ կրնան բերել, քանի որ վճարեալ յանձնարարութիւններ կրնայ ընդունիլ։ Արուեստանոցը պէտք է այնպէս կազմակերպել որ բնաւ բեռ չըլլայ Բերայի կրթական եկամուտին վրայ։ Եկեղեցիէն տուած սատակն ամեն բանէ յառաջ հայ [illegible] պատրաստելու համար է, ո՛չ թէ [illegible] արտադրելու համար։ Ո՛չ թէ միւս խեղճ նախակրթարաններուն ծախքերը կրճատելու է՛ Արուեստանոցին խարուած եկամուտը գոցելու համար, այլ Արուեստանոցն իր իւղով տապկուելու է։ Հասոյթն ալ իրեն ծախքն ալ իրեն։ Պէտք չէ որ Ազգին տղայք պակաս ուսում առնեն, որովհետեւ մաս մը աղջիկներ նուրբ ասեղնագործութիւն պիտի սովրին եղեր։ Եթէ Արուեստանոցը բաւական հասոյթ չունի, թո՛ղ եղած տեղը կայնի, և քիչ քիչ զարգանայ։ — Բնական էր որ այդպէս ըլլար, երբ իրենց դիմողներէն այնքան ծանր պահանջումներ կ'ընէին որ անգամ մը հոն գործ ապսպրողն ուրիշ անգամ չէր դիմեր։ Ժամանակաւ Հիւանդանոցի մոմերն ալ այսպէս սուղ էին․ դուրսէն աւելի աժան և աւելի աղէկը կ'ծախուէր, որով շատեր դուրսէն կը գնէին հարսանեկան մոմերն, և Հիւանդանոցի հասոյթի մէկ գնահատելի ճիւղը կը փճանար։ Թէպէտ հիմա տեսակն աղէկցուցեր և գինն իջեցուցեր են, բայց եղածն եղած է անգամ մը, և 100 հարսնիքի վրայ գրեթէ 30ին մոմերը տակաւին դուրսէն կը գնուին։ — Այս սխալն Արուեստանոցի մէջ ևս գործուելուն պատճառաւ չէ՞ր որ գործք ու յաճախորդք պակսեցան, և Արուեստանոցը բեռ մ'եղաւ Բերայի եկամուտին վրայ։ Բայց ասոնք այնպիսի սխալներ են զորս կարելի է շտկել, և կը սիրենք յուսալ որ Բերայի կրթական խնամակալութիւնը պիտի կարենայ խրատուիլ անցելոյն փորձառութենէն և յարատեւ ջանադրութեամբ ճշմարտապէս օգտակար հաստատութիւն մը հանդիսացնել Արուեստանոցը։

Բ. Քէչեան

(*). — Ինչպէս մեր այս առաւօտ արտաքին լրոց մէջ կը տեսնուի, մեծահարուստ ազնուականն Լորտ Տէֆրին անգամ հեգնօրէն գանգատած է մօտիսթներու տրուած գումարներուն չափազանցութենէն։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ռուսիոյ Ներքին գործոց Նախարարը շրջաբերական հեռագիր մը ղրկեց նահանգապետներուն, պատուիրելով որ անմիջապէս արտաքսեն ամեն Հրեաներ, որք երկրին ներսերը բնակելու համար գրուած օրինական պայմաններուն չեն համակերպած դեռ։ Չորս ամիս պայմանաժամ պիտի տրուի երկրէն մեկնելու։ Եթէ կալուածատէր կամ վաճառական են, կամ բազմանդամ ընտանիքի հայր, այս պայմանաժամ կրնայ երկարիլ նահանգապետին տնօրէնութեամբ․ բայց ո՛չ մէկ պարագայի մէջ Նոյ. 1էն անդին պայմանաժամ կրնայ տրուիլ։ Հետեւապէս, առաջիկայ ձմրան սկիզբը, Ռուսիոյ ուղղակի սահմանակից գաւառներէն զատ, ուրիշ գաւառի մէջ Հրեայ պիտի չմնայ։ Բացառութիւն պիտի ըլլայ այն Հրէից զորս կառավարութիւնն արժանի դատէ երկրին ուրիշ կողմերը բնակելու։

ՊԱՊԻՆ յոբելեանին առթիւ Ֆրանսական կառավարութիւնը նուէր մը ղրկել որոշած ըլլալով, արմատականք վիճաբանութիւն բրին։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տըվէլ պատասխանեց թէ ֆրանսացի ժողովրդեան մեծագոյն մասին զգացումը պէտք է յարգել, և քանի որ Ֆրանսա կաթոլիկ երկիր մը համարուած է, չի կրնար զլանալ քաղաքավարական գործ մը, զոր արդէն կը կատարեն ոչ-կաթոլիկ վեհապետներէն ոմանք, օրինակի համար Վեհ. Սուլթանն և Գերմանիոյ Կայսրը, նուէրներ ղրկելով ի Հռոմ։ Արմատականաց յարուցած խնդիրն յետաձգեցաւ։

ԼՈՐՏ ՏԸՖՐԻՆ, Փարիզի անգլ. դեսպանն, այս օրերս Ֆրանսայի մայրաքաղաքին անգլ. Առեւտրական Սենեկին մէջ խօսեցաւ հացկերոյթի մը առթիւ։ Իրմէ յառաջ, նոյն Սենեկին նախագահ Պ. Պլոնտ դեսպանին երբեմն ըսած սա խօսքն յիշեցուց։

«Եթէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ պատերազմ ծագի իմ ի Փարիզ դեսպան եղած միջոցիս, կը հաւնիմ որ ֆրանսական սահմանագլխին վրայ կախաղան մը կառուցուի յատկապէս ինծ համար և զիս հոն կախեն։»

Դեսպանն ապա ծանրակշիռ զրոյց մը հերքելով, ըսաւ․

«Փարիզի լրագիրք ոմանք ամբաստանեցին զիս, որպէս պաշտօնակիցներէս մի քանին։ Հա՞րկ է արդեօք որ հերքեմ այն ստայօդ զրոյցն իբր թէ ես հոս երեք միլիոն ֆր. վատներ եմ ֆրանսական մամուլը կաշառելու ֆրանքեւռուս համաձայնութեան դէմ։ Եթէ այս զրոյց ստոյգ ըլլար, պէտք կ'ըլլար որ ես դատարանի մը առջեւ քաշուէի։ Ճշմարտութիւնն այս է որ ես հոս ուրիշ մէկու մը բարա չեմ տար բայց եթէ մսավաճառներու, հացագործներու, դերձակներու և դժբախտաբար ալ նորաձեւութեանց դերձակուհիներու (մօտիսթրա)։ (Ընդհանուր ծիծաղ ունկնդրաց մէջ։) Կը ցաւիմ որ ֆրանսական մամլոյ մտացի ներկայացուցիչներու հետ տեսնուելու խիստ քիչ առիթ ունեցած եմ։ Ապա թէ ոչ, աւելի լաւ համարում կ'ունենային իմ վրայ։ Անգլ. կառավարութիւնն հաշտ աչօք կը տեսնէ Տէրութեանց մէջ ամեն համաձայնութիւն, զի ասով խաղաղութիւնն հաստատ կը պահուի։»

Պ. ՌՈՇՖՈՐ, ծայրայեղ արմատական տարագրեալն ի Լոնտոն, որ անկէ ձեռագիր կը ղրկէ իւր Փարիզի Էնդրանզիժան (Անհաշտ) լրագրին, անգլ. խմբագրի մը հետ խօսակցելով, ըսեր է․

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (74)

Ֆ. ԴԻՒԲՈՒԱ ԵՒ Է. ԼԻՏԸՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀՐԵՇՏԱԿ ԵՒ ՍԱՏԱՆԱՅ

Ձեռները նրբացած և ճերմկցած էին անուշ հոտերու գործածութենէն։

Քիչ մը մեծցած էր իսկ։

Վերջապէս, հասնելով այն փափուկ և վճռական վայրկեանին յորում մանկամարդ աղջիկներու մեծագոյն մասին գեղեցկութիւնը կը շիջանի կամ կը նսեմանայ, իր գտնուած նպաստաւոր կամ գէշ ազդեցութեան համեմատ, Լուիզի գեղեցկութիւնը կատարելապէս ուռճացած էր։ Թաւշանըման, փարթամօր այտերով դէմքը կը պահէր իր թարմութիւնն ու իր բոյրը։

Կարծես արձանն էր Երիտասարդութեան, Բրասիէի ձեռքով քանդակուած և ապրիլ գեղեցիկ արեւէ մը կենդանացած։

Համոզուելուն պէս որ Տիկ. Սիսդա տը Հօթֆոր ճիշդ Լուիզ Մօպէրն էր, Էլիզապէթ ա՛լ միայն իր գիւտէն օգուտ քաղելուն վրայ մտածեց։

Արդ, օր մը, ուղղակի Սիսդաին տունը ներկայացաւ։

Վերակացուհին դիմագծերը խորապէս դրոշմուած էին մանկամարդ աղջկան յիշողութեան մէջ։ Առաջին ակնարկով մը ճանչցաւ զայն, և, ո՛չ առանց իրաւունքի, զարմացաւ տեսնելով այս թշուառական կինը, Ռօսթան կոմսին մեղսակցուհին, որ յանդգնօրէն կուգար իր ծառայութիւնն ընծայել իրեն։

Պահ մը բարկացաւ և առաջին մտածումն եղաւ վանել զայն։ Բայց անմիջապէս հասկցաւ թէ խոհեմութիւն մը պիտի ըլլար այս բան, և լաւագոյն էր կապուիլ այս բանի խորհրդակցուհիին հետ քան թշնամի մը ընել զայն։

Սակայն, զգաց թէ որչափ կարեւոր էր անձնատուր չըլլալ։ Անմիջապէս հասկցած էր Էլիզապէթին նպատակը։ Ոչ միայն չէր ուզեր որ անկից չի շահագործուի, այլ եւ, ընդհակառակը, կրնար ինք օգուտ քաղել անկից։

Գիտէր թէ Կասթոնին լրաբերուհին Պըռօնի դերակոմսին ծառայած էր և թէ շատ անգամ Մարսէլի բարեկամները անոր կը յանձնէին կարգ մը անորոշ պաշտօններ։

— Անշուշտ կը ճանչնար տ'Օրքաւ, մտածեց։

Յետոյ, արհամարհոտ ակնարկ մը նետելով Էլիզապէթին վրայ․

— Ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց։

— Կը փափագիմ տիկնոջ ծառայութեան մտնել, պատասխանեց Էլիզապէթ, զարմանալով այն յոխորտ արհամարհոտ շեշտէն որ միացած էր Սիսդային խօսքերուն։

Սա յարեց․

— Ծառայներս բաւական են և բնաւ փափագ չունիմ աւելցնելու։

— Տիկինը չի՞ ճանչնար զիս, ըսաւ վերակացուհին տեսակ մը ընտանութեամբ։

Սիսդա ակնոցն առաւ և ցրւօրէն զայն անոր վրայ ուղղեց։

— Ոչ, ըսաւ։

— Ես Էլիզապէթն եմ․․․ տիկինը աղէկ գիտէ․․․

— Այդ անունը ծանուցին ինծ քիչ մը առաջ, բայց բան մը չի յիշեցներ ինծ։ Վերջապէս, ի՞նչ կարեւորութիւն ունի․․․

Էլիզապէթ շփոթած էր։ Վերջին փորձ մըն ալ ընել ուզեց։

— Տիկինը կը հաճի՞ թոյլ տալ ինծ որ հարցում մը ուղղեմ իրեն, յարեց խոնարհ ձայնով մը։

Սիսդա անոր երեսը նայեցաւ այնքան բնական զարմանքով մը որ վերակացուհին բոլորովին շփոթեցաւ։

— Շիտակը Ֆրանսայի մէջ մարդիկ շատ հետաքրքիր են, ըսաւ։

Եւ հեգնոտ ժպիտ մը ծալեց անոր շուրթերը։

— Բայց հոգ չէ, յարեց, ըրէք ձեր հարցումը։

— Շատ ուրախ կ'ըլլամ եթէ տիկինն ըսէ թէ ո՞րչափ ժամանակէ ի վեր Փարիզ կը գտնուի։

Սիսդա մտածեց և զանգակ մը հնչեցուց։

Սենեկապանուհի մը երեւցաւ։

— Բլանշ, հարցուց, ո՞րչափ ժամանակէ ի վեր Փարիզ ենք։ Դուք կը յիշէ՞ք։

— Յունուար 18ին տիկինն ընդունեցի հիւսիսային կայարանէն։

— Լաւ, այդ կուզէի գիտնալ, շնորհակալ եմ։

— Է՛յ ուրեմն, յարեց Էլիզապէթին դառնալով, գո՞հ էք։

— Ճանչցած ըլլալս չեմ, մտածեց Էլիզապէթ։

Եւ աչուըները խոնարհեցնելով, պատասխանեց․

— Այո, տիկին․․․ տիկինը թող ներէ․․․ նմանութիւն մը․․․ սխալեր եմ․․․

— Ա՛հ, յարեց Սիսդա անոր վրայ յառելով իր տիրական և ցուրտ ակնարկը, շատ ապահո՞վ էք սխալած ըլլալնուդ։

— Օ՛հ, այո, տիկին, շատ ապահով։

— Ապրիս։ Էյ ուրեմն, հակառակ ձեր անզգուշապահութեան, խելացի կին մը կը տեսնեմ ձեզ․․․ բոլորովին անգո՞րծ էք։

— Բոլորովին, տիկին։

— Կը մտածեմ որ կրնաք օգտակար ըլլալ ինծ․ տանս մէջ կը պահեմ ձեզ։

— Ի՞նչ պաշտօնով։

— Քանի մը օրէն կը տեսնենք։

— Տիկինը կրնայ վստահիլ իմ անձնուիրութեանս, իմ․․․

— Ձեր շահուն վրայ մանաւանդ պիտի վստահիմ, ընդմիջեց Սիսդա քիչ մը չոր ձայնով։ Եւ որովհետեւ պէտք է որ չտարակուսիք իմ ինքնութեանս վրայ, ինչպէս կ'ըսէք դուք Ֆրանսացիք, կուզեմ որ կարող ըլլաք պատասխան տալու ամեն անոնց որք ձեզ պէս սխալին այն նմանութեան պատճառով որուն վրայ խօսեցաք։

— Տիկինը կրնայ ապահով ըլլալ թէ իր ուզածը միայն պիտի ըսեմ։

— Խնդիրը չէ թէ իմ ուզածս այլ իրողութեան վրայ է։ Առէք, յարեց անոր ներկայացնելով թղթերու տրցակ մը զոր կանխէ մը հանած էր, կարդացէք։

Այս թուղթեր կը հաստատէին թէ անոնց տէրը կ'անուանուէր տիկին [illegible] տը Հօթֆոր, Հնդկաստանի մէջ մեռնող [illegible] սպայի մը այրին, որ Ֆրանսա կը գտնուէր մեծ շահեր կարգադրելու համար։

Էլիզապէթ շփոթած երեւցաւ իր տեսածէն։

Վայրկեան մը ետքը Սիսդա յարեց․

— Ֆրանսայի մէջ ամեն մարդ հարցափորձող, անզգուշապահ, շատախօս է․․․ Ազատ օդի մէջ ապրելու դրութիւնն ունիմ և կ'ուզեմ որ տանս մէջ ամեն մարդ կարող ըլլայ պատասխանել չարամիտներու խօսքերուն և պապանձեցնել ապուշները։ Ասանկ թուղթերը ձեզի ցուցնելուս պատճառը։

«Հիմակ, ուրիշ բանի վրայ խօսինք։ Կը ճանչնա՞ք Պ. տը Ռօսթան կոմսը։

— Շատ անգամ տեսած եմ զինքը իմ նախկին տիրոջս, Պ. տը Պռօնի դերակոմսին տունը։

Այս միջոցին ծառայ մը ծանոյց Կասթոնին գալուստը։

— Պարոն կոմս, ըսաւ անոր Սիսդա ցուցնելով Էլիզապէթը, այս կինը ձեր կողմէ ինծ կը ներկայանայ եւ, ձեր պատճառով, ծառայութեանս կ'առնեմ զինքը։

— Ա՛հ, ըրաւ Կասթոն, որ չկրցաւ ծածկել իր զարմացումը։

— Միթէ կը հակառակի՞ք։

— Բայց ոչ, սիրելիս, պատասխանեց Կասթոն։

Երիտասարդը ժամանակէ մը ի վեր բան մը կը մտածէր և ինքնին ըսաւ թէ Էլիզապէթ թանկագին օժանդակ մը պիտի ըլլար իրեն։ Ուրեմն սաստիկ ուրախացած էր տեսնելով որ իր նախկին մեղսակցուհին Սիսդայի ծառայութեան տակն է։

— Ուրեմն որոշուեցաւ, ըսաւ մանկամարդ կինը, այսօրուընէ սկսեալ ինծ կը պատկանիք, տիկին Էլիզապէթ։

Սա ողջունեց յարգալից կերպով և դուրս ելաւ։

— Ճանչցա՞ք այս կինը, հարցուց Կասթոն Սիսդային՝ երբ առանձին մնացին։

— Այո։

— Եւ կը կարծէ՞ք որ ինքն ալ ձեզ ճանչցած ըլլայ։

— Այո։ Փորձեցի ապացուցանել իրեն թէ կը սխալէր․ մեր ձեռք ձգած թուղթերը ցուցնելով իրեն, համոզեցի զինք թէ ես տիկին Հօթֆորն եմ․ բայց խելացի է և յաճախ շատ խորամանկ․ չեմ գիտեր թէ յաջողեցա՞յ զայն համոզել։

Ութ օր ետքը, Էլիզապէթ, ճարտարօրէն հարցափորձելով, իր նոր տիրուհիին տուած էր ամեն կարելի տեղեկութիւնները Ռօսթան կոմսին հին բարեկամներուն վրայ որք կը յաճախէին Պռօնի դերակոմսին տունը։

Նախ, Էլիզապէթ հետաքրքրութեան շատ բնական զգացում մը միայն տեսաւ Սիսդայի հարցումներուն մէջ․ բայց, իսկոյն, մանկամարդ կինը մէկիկ մէկիկ թողուց տ'Օրմէսոնները, տ'Անվիլեները և ուրիշներ, եւ ա՛լ տ'Օրքաւի վրայ խօսեցաւ միայն։

(Շարունակելի)

«Ֆրանսայի մէջ ապագայն վերապահեալ է կեդրոնական ձախակողմին (Հանրապետականաց չափաւոր մասին,) և ապագայի մարդն է Պ. Քավէնեաք։ Քավէնեաքները միշտ հանրապետական եղած են, բայց նաեւ միշտ և հաստատապէս պահպանողական եղած են։ Հետեւապէս, արդի կացութեան մարդն է. զի Ֆրանսայի մէջ հիմա պահպանողական գաղափարք գերակշիռ են, և հոսանք մը կայ դէպ ի պահպանողութիւն։ Պ. Քավէնեաք իրաւունք պիտի տայ Պ. Թիէռի, որ կ'ըսէր թէ «Հանրապետութիւն այն ատեն միայն կարելի է երբ պահպանողական ըլլայ»։ Շնորհիւ Պ. Քավէնեաքի, Հանրապետութիւնը պիտի ապրի, զի իմաստաբար պահպանողական պիտի ըլլայ։»

Պահպանողական սարքին սաստիկ հակառակորդ ծայրայեղ խմբագրի մը բերնին մէջ այս վկայութիւն մեծ արժէք ունի։ Ֆրանսա, վերջին խնդիրներէն և յուզումներէն ետքը, կարծեցեալ ժողովրդասէրներէն երես դարձնելով, պահպանողական շաւղի մը մէջ մտնել կը ձգտի, միացնելով չափաւոր Հանրապետականներն այն Աջակողմեանց հետ որք յարած են Հանրապետութեան։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՔՈԼՈՄՊՈՍԻ ի պատիւ, Սպանիացիք չինեցին առագաստանաւ մը՝ մեծ նաւորդին նստած Սանթա Մարիա միակայմ նաւուն (քարավէլային) յար և նման, և գտան իրենց մէջէն նաւապետ մը որ այս նաւով Ամերիկա երթալու յանձնառու է։ Հետեւապէս, նորաշէն «Սանթա Մարիան» Փետր. 11ին ճամբայ ելաւ Քատիցէ, սպանիական մարտանաւու մը առաջնորդութեամբ, որ զինք պիտի թողու Քանարեան կղզեաց առջեւ։ Անկէ առագաստանաւը մինակ պիտի երթայ Նիւ Եորք, Հավանա հանդիպելով։

ՋԱՆԴԱՅԻ երկրաշարժէն վնասելոց ի նպաստ Վիէննայի մէջ բացուած հանգանակութիւնն անցեալ շաբթու 30,000 ֆր. արտադրած էր արդէն։ Ուրիշ ամեն մայրաքաղաքի մէջ աւելի կամ նուազ հանգանակութիւն կ'ըլլայ ի նպաստ նոյն արկածելոց։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Հա՞րկ է ըսել թէ Պ. Կլատսթոնի մեծ ծրագիրն օրուան խնդիրն է Անգլիոյ մէջ։ Եւ Անգլիա երկու ամիս ուրիշ խնդրով չպիտի զբաղի այնքան, ինչ՝ օրինակի համար՝ չծագի Անգլիոյ համար կարեւորութիւն ունեցող արտաքին խնդիր մը. զի ո՛չ մէկ ներքին խնդիր Իռլանտականին կարեւորութիւնն ունի Անգլիոյ համար։ Լրագիրք կ'ըսեն թէ Պ. Կլատսթոն իւր լաւագոյն ճառերէն մին արտասանեց ի պաշտպանութիւն իւր ծրագրին, նախ ապացուցանելով սա նէտ թէ Անգլիա բան մը կը պարտի այս գործին մէջ։ Մանրօյ թէ իւր ծրագրով պաշտպանած է Իռլանտայի ոչ-իռլանտացի անդլևսաքսոն գաղթականութեան (Ուլսթերցւոց) իրաւունքները։ Ծրագրին գլխաւոր կէտերն արդէն ծանուցինք։ Պէտք է սակայն ճշդենք Կ. Պոլսոյ Հեռագրական Գործակալութեան ըրած մէկ սխալ։ Իռլանտայի «Օրէնսդիր Խորհրդին» (Ծերակոյտին) 48 անդամոց ընտրողք (ո՛չ թէ ընտրելին) պէտք է տարեկան առնուազն 20 ոսկի տան վարձք վճարողներէն ըլլան, որով 170,000 ի չափ ընտրողք պիտի գտնուին նշանակելու համար այս 48 անդամներ։ Մեծ հետաքրքրութիւն կար Պ. Կլատսթոնի ճառը լսելու։ Երեսփոխանք և ունկնդիրք գիշեր կը հրժշտէին տեղ բռնելու համար։ Աւելորդ է ըսել թէ պահպանողական և միութենական լրագիրք, ի գլուխ որոց Թայմզ, գոհ չեն ծրագրէն, մինչ կլատսթոնեան կուսակցութեան ամբողջութիւնը գոհ կ'երեւի։ Վարանելով կը մնան լոկ բառնէլեան Իռլանտացիք, որք սակայն արդէն հաւանութիւն յայտնած են ծրագրին սկզբունքին ու միայն մանրամասնութեանց վրայ խնդիր կը յարուցանեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութեան առթիւ, Երուսաղէմի Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան, Կարնոյ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան, Տրապիզոնի Առաջնորդ Գեր. Տ. Եղիշէ Ծ. Վ. Այվազեան եւ այլ եկեղեցական հարք ու աշխարհականք շնորհաւորական հեռագրեր ուղղած են ի Պատրիարքարան։

Խասգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ քառամեայ պաշտօնավարութեան շրջանը լրանալով, հրաժարական մատուցած էր ըստ օրինի։ Այժմ Քաղ. Ժողովոյ կողմանէ հրահանգ ուղղուած է Թաղին Արժ. Քարոզչին՝ ընդհուպ վերընտրութիւն կատարելու համար։

Ստաբաղարի Կրթասիրաց ընկերութեան նորաշէն ընթերցարանին հանդիսաւոր բացման առթիւ՝ որ տեղի ունեցեր է Նոր տարւոյ առաջին օրը, զանազան նուիրատուաց հետ՝ քաղաքին ազգ. վարժարանաց ուսուցչական մարմինն ալ նուիրած է այդ ընթերցարանին վեցամսեայ «Մասիս» եւ «Արեւելք»։

Թիֆլիզի թերթերէն՝

Ինչպէս յայտնի է, Ս. Սինոդը չէ թոյլ տալիս, առանց կայսերապետական հրամանի, ազգակցական հինգերորդ աստիճանի պսակները։ Վերջերս այդ պատճառով բաւական դժւարութիւններ են առաջ եկել, մանաւանդ Հիւսիսային Կովկասում, Ղրիմում և առ հասարակ գաղթատեղիներում, որտեղ հայերի թիւը խիստ սահմանափակ է և իրար հետ մօտիկ ազգակցական կապերով կապուած։ Այսպէս Մ. քաղաքում մի հարուստ պարոն կամենում էր իր աղջկան պսակել հինգերորդ աստիճանի մի ազգական երիտասարդի հետ և երկու տարի իզուր սպասելով չը հասութեան լուծման, վճռել էր դիմել օտար եկեղեցին։ Բայց պսակը գլուխ բերելու համար պահանջւում է 2000 ռ. իրենից և 300 ռ. անհերօջից։ Զգւած այդ բանից, նոքա դնում են հեռու և մի կերպ աջողեցնում են պսակադրութիւնը Ս. Լուսաւորչի եկեղեցու ծոցում։ Այսպիսի դէպքեր շատ յաճախ են տեղի ունենում։

—Ինչպէս յայտնի է, յայտնի երգիչ տենոր Շաճլամեանը մի քանի անյաջողութիւնների պատահելուց յետոյ, վերջապէս առաջին անգամ դուրս եկաւ Մարինսկի թատրոնում յունուարի 4-ին «Ջիօկօնդօ» օպերայում, Ենզօի դերում։ Բոլոր մայրաքաղաքի լրագիրները ընդհանրապէս ոգեւորութեամբ են վերաբերւում դէպ ի Շաճլամեանը։ Առաջին անգամ երգելը հասարակութեան առաջ երգչի համար վճռական նշանակութիւն է ունենում։ Գովում են նրա գեղեցկութիւնը, ձայնի զօրեղութիւնը, որին երկար ժամանակ բախտ չէին ունեցել լսելու։

ՍՎԱՃԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Երէկ, Թէվթօնիայի սրահին մէջ հաւաքուող 200է աւելի երկսեռ բազմութիւն մը սքանչացումով լսեց հայ արուեստագէտին երաժշտական զգայնոտ և խորազգեցիկ հաստատումներուն նուագումը։ Վահրամ էֆ. Սվաճեան ինք անձամբ եկաւ ջրել այն կարծիքը թէ մեր մէջ արուեստը բնաւին չէ ըմբռնուած պէտք եղած կերպով և թէ կը պակսի զինք գնահատող հասարակութիւն մը։ Երէկի ունկնդիրները գիտցան արուեստօրէն և գիտակցաբար գնահատել երիտասարդ արուեստագէտը։ Մեր վաղեմի ճարտար երաժշտապետը, Չուխաճեան, եկած էր լսել այս միւս արուեստագէտն, և իր դէմքին անճառ փոփոխումը կը յայտնէր զգացած ուրախութիւնն։

Երբ մեր մէջ կը տեսնենք գեղարուեստին մօտեցող այսպիսի դէմքեր, չենք կրնար չզգալ անհուն ուրախութիւն մը, ընդունուած ըլլալով թէ գեղարուեստը միակ միջոցն է սրտերու ազնուացման և զգացումներու նրբացման։

Մեր անկեղծ շնորհաւորութիւններն երիտասարդ հայ արուեստագէտին, որ այսպէս կուգայ իր արուեստին կրթիչ հմայքը [illegible]

Վաղուան թիւով մանաւոր յօդուածով պիտի խօսինք նոյն նուագահանդէսին վրայ։

Եէնի-գաբուէն կը գրեն մեզ.

Թաղիս ծանօթ ազգայիններէն Մեծ. Մատթէոս էֆ. Մաժակեան որդւոյն, Յակոբ էֆ. Մաժակեանի մահն ի խոր խոցեց զամեն անոնք որք կը ճանչնային այդ համակրելի երիտասարդը։ Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ ուրբաթ օրը գիւղին Ս. Թադէոս-Բարթուղիմէոս եկեղեցւոյն մէջ, ուր հանդիսաւորապէս փոխադրուեցաւ հանգուցելոյն մարմինը։ Եկեղեցական դասէն ներկայ էին՝ Գեր. Բարթուղիմէոս, Գեր. Աբրահամ և Գեր. Տիմոթէոս Սրբազանները, չորս վարդապետք և տասներկու քահանայք։ Տ. Աբրահամ եպիսկոպոս Մամիկոնեան սրտայոյզ դամբանական մը արտասանեց։

Ցաւոտ արարողութենէ, դագաղը՝ որուն վրայ չքեղ պսակներ դրուած էին և որուն ծայրերը բռնած էին տասներկու պատուաւոր երիտասարդներ, թափօրով հանուեցաւ եկեղեցիէն եւ հանգուցելոյն բնակարանին առջեւէն անցնելով, առաջնորդուեցաւ երկաթուղւոյ կայարանը։ Այնտեղ, դագաղը դրուեցաւ մեռելակիր կառքի մը մէջ որուն հետեւեցան, տասներկու կառքերով, յուղարկաւորաց մէկ մասը, և փոխադրուեցաւ Պալըգլը ազգ. գերեզմանատունն ուր վաղաժամիկ երիտասարդին մարմինն ամփոփուեցաւ Մաժակեան ընտանեաց յատուկ դամբարանին մէջ։

Հանգուցեալ ՅԱԿՈԲ ՄԱԺԱԿԵԱՆԻ սգաւոր ծնողքը, քոյրն ու եղբայրը կը փութան իրենց խորին շնորհակալութիւնն յայտնել ամեն այն ազգականաց և բարեկամաց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան և թաղման, և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքն արտայայտեցին այս տխուր առթիւ. 460

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Երզնկայի Թաղապետութեան Նախագահ Սալիհ էֆէնտիի և տեղւոյն երեւելիներէն Շեվքէդ ու Վաֆիա պէյերու։

Պէյքօզի Նահիյ անուանեցաւ Մէհմէտ Իհսանուլլահ էֆէնտի, նախկին Նահիյ Ախիչէլէպիի։

ՀՆՏԱԽՏ. — Թէհրանի առողջապահական բժիշկն հեռագրած է թէ Դավրէժի շրջակայ Սինէի ու Սազըղի մէջ հնտախտը տակաւին կը շարունակէ։

Տրապիզոնի ու շրջակայից մէջ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է։

Դ. ՉՈՐԱԲԱՆԱԿԻ հեծելազօրաց Միրլիվաներէն Պէհճէտ փաշա որ Համիտիյէ հեծելագունդերուն ընդհանուր հրամանատար կարգուած է, յունուար 27ին կարին ժամանեց և փետրուար 1ին Խնուս ուղեւորեր է։ Կայս. իրատէի մը համաձայն Համիտիյէ հեծելագնդից կեդրոն պիտի ըլլայ Մշոյ Մալազկերտ գաւառակն, ուր ընդհանուր հրամանատարութեան համար պաշտօնատուն մը պիտի կառուցուի։ Շինութիւնք պիտի սկսին գարնան։ Հրամանատարն առժամեայ կերպիւ Խնուս պիտի մնայ մինչեւ որ այդ շէնքը կառուցուի։

ՄԱԼԻԹԷԻ պաշտօնատան մէջ շաբաթ օրը յանձնաժողով մը ի նիստ գումարուեցաւ ընդ. նախագահութեամբ ելմտական վսեմ. նախարարին և զբաղեցաւ ելմտական խնդիրներով։

ԴԱՍԱՂԱՅԻ երկաթուղւոյն արտօնութիւնը Պ. Նակէլմաքէրսի շնորհող կայս. իրատէն ելաւ շաբաթ առաւօտ։

Այս երկաթուղին պիտի շինուի Ալաշէհիրէն մինչեւ Աֆիօն-Գարահիսար, Իւշագէն անցնելով։

ԶԱՆԹԱՅԻ երկրաշարժէն վնասելոց ի նպաստ մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատան միջոցաւ բացուած հանգանակութեան գումարն հասած է 33,993 ֆրանքի։

ՍԷԼԻՄ ՄԷԼՀԱՄԷ էֆէնտի, նախարար անտառաց, հանքից և երկրագործութեան, շաբաթ օրն այցելեց անտառաց և հանքից վարժարանն և բոլոր դասարաններն աչքէ անցուց։ Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի քննութիւններ կատարելով հաստատեց թէ, կ'ըսէ [illegible], աշակերտք հազիւ շաբաթը մէկ երկու անգամ դաս կ'առնեն և թէ ուսուցիչք կանոնաւոր կերպիւ չեն յաճախեր ի վարժարան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտուց վարչութեան և Ելմտական Նախարարութեան միջեւ բանակցութիւնք կը կատարուին քննիչներու անուանման համար, որպէս զի նահանգաց կեդրոններուն մէջ գործառնութիւնք աւելի եւս կանոնաւորուին։ Քննիչներու թիւը պիտի ըլլայ սասն և ութ և երեք կարգի պիտի բաժնուին։ Առաջին կարգին պաշտօնեայք 4500 ղրուշէն մինչեւ 6000 ղրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանան, երկրորդ կարգինները՝ 3000 էն 4500 և երրորդ կարգիններն ալ՝ 1000 էն 1500։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը շրջաբերական մը ուղղելով բոլոր գաւառաց՝ ծանուցած է անտառաց, հանքից և երկրագործութեան նախարարութեան կազմութիւնն և այդ պաշտօնին Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտիի յանձնումը։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը ծանուցած է նաեւ որ յետ այսօրիկ անտառաց, հանքից և երկրագործութեան վերաբերեալ խնդրոց համար նոյն նախարարութեան դիմեն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ ի Ֆրանսա հրատարակուած ժանտախտի դէմ ձեռք առնուած միջոցները ցոյց տուող առողջապահական կանոններն ու հրահանգները մայրաքաղաքս բերուին։ Կայս. նոյն իրատէին համաձայն՝ այդ կանոնագրերն ու հրահանգները Փարիզու օսմանեան դեսպանատան միջոցաւ ղրկուելով թարգմանուած և մատուցուած են Վեհ. Սուլթանին, որ հրամայած է անոր օրինակները հաղորդել Առողջապահական ժողովին, բժշկական վարժարանին և զինուորական առողջապահական վարչութեան։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ընկերութեան վերջին նիստին նախագահեց Տօքթ. Զալիձիանօ, ի բացակայութեան նորընտիր նախագահ Զամպաքօ փաշայի որ Բարիզ կը գտնուի։ Օրակարգն էր Գասըմ-Փաշայի կոյանոցին մաքրութեան խնդիրը, որոյ մասին Տօքթ. Ստէքուլի ընդարձակ տեղեկագիր մը ներկայացուցած էր։ Բժշկական ընկերութեան անդամ Տօքթ. Սեղբոսեան ամբողջ նիստը գրաւեց յիշեալ տեղեկագրին դէմ մանրամասն քննադատութեամբ մը, ինչպէս որ խոստացած էր կանխաւ։ Այս քննադատութեան ընթերցումէն ետք, ժողովը որոշեց հրատարակել զայն Բժշկական Թերթին մէջ ուր հրատարակուած էր նաեւ Տօքթ. Ստէքուլիի տեղեկագիրն, որպէս զի խնդիրը լաւ մը ուսումնասիրուի բոլոր բժիշկներուն կողմէ որոնցմէ ոմանք կը պատրաստուին մասնակցել այս վիճաբանութեան։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ընկերութեան հիմնադիր Թէնօ պէյ, Պ. Ուրնէ Պօտուրի եւ Օսմ. Պանքայի տնօրէնութիւնը շաբաթ օրն ի նիստ գումարուելով, վարչական խորհուրդն ընտրեցին հետեւեալ կերպով։ Սըր Էտկար Վինսընթ՝ նախագահ, Պ. Լա Ֆիւանդ՝ փոխ-նախագահ, Պ. Պ. Ֆօսնի, Վինսընթ Քայլարտ, Վիքթօր էֆէնտի Միզրաչի՝ անդամ։

Այս նորակազմ ընկերութեան բաժնեթղթոց ստորագրումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ հինգշաբթի 11|23 փետրվար, և նոյն օրը պիտի փակուի։ Բաժնեթղթոյ ի հրապարակ հանման գինն է 10 օսմ. ոսկի, որուն կէսը կանխիկ վճարելի։

ՊԵԼԿՐԱՏԷՆ կը գրեն թէ մայրաքաղաքիս սերպիական դեսպան զօրավար Սավա Կրուիչ՝ Աքրուչիեվայի ընտրելի ներկայացեր է։ Եթէ ընտրուի, պիտի հրաժարի այժմեան պաշտօնէն, և այդ պարագային մէջ իրեն յաջորդ պիտի նշանակուի Սերպիոյ պետական նշանաւոր անձնաւորութեանց մին։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Հէյպէլի կղզին բնակող Մատթէոս անուն յոյն քահանայի մը 750 ոսկին գողցուեր է։ Այդ դրամ նկուղի մը մէջ թաղուած էր։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կը կատարէ գողը ձերբակալելու համար։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ նորընտիր կառավարիչ Նաճիպ պէյ շաբաթ օրը իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Տրապիզոնի ճամբով։

ՕՏԱՐ երկիրներու մէջ գտնուած օսմանեան հիւպատոսարանաց կողմէ յարդ գործածուած դրոշմաթուղթերուն տեղ նորեր պատրաստուած են, որք յառաջիկայ մարտէն պիտի գործածուին։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ Վարտար գետը առեր է և թէ գետին վրայ շատ տեղեր սառոյցը մէկ մեդր հաստութիւն ունի։

ՄԵՏԱՔՍԻ ՏԱՍԱՆՈՐԴ. — Սէլանիկի նահանգին 1308 տարւոյ մետաքսի տասանորդի տուրքն աճուրդի դրուելով 1,525,000 ղրուշի հեան և աւելի տուող չըլլալով, հանրային պարտուց վարչութեան կողմէ ուղղակի գանձուած և 2,220,000 ղրուշի հասոյթ մը գոյացած է։ Այս հաշւով աճուրդի միջոցաւ առաջարկուած գինէն 700,000 ղրուշ և նախորդ տարիէն, որ էր 1,350,000 ղրուշ, 870,000 ղրուշ աւելի եղած է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՔ. — Սամօթրաքէ կղզւոյն մէջ պատահած երկրաշարժը զգացուեր է նաեւ Ադրիանուպոլսոյ, Տիմէթօքայի, Պապաէսկիի, Գըրգքիլիսէի, Ճիսրը Մուսթաֆա փաշայի, Գըրճաալիի, Ճիսրը Երկենէի, Տէթէ Աղաճի, Կիւմիւլճինէի, Ռոտոսթոյի, Իփսալէի, Կէլիպօլուի և Քէշանի մէջ, նոյնպէս Սէլանիկի ու Սէրրէզի մէջ։

ՏԱՐՏԱՆԵԼԷՆ եկած հեռագրոյ մը նայելով նախընթաց գիշեր Լոյտի շոգենաւային ընկերութեան տեղւոյն գրասենեակը գողեր մտնելով, դրամարկղը կոտրեր և մէջը գտնուած 10 ոսկին գողցեր են։ Գողերն, որք են Եանի եւ Անտոն, ձերբակալուելով հարցաքննութեան ենթարկուեր և ամեն բան խոստովաներ են։ Եանիի վրայէն 3000 ղրուշի գումար մը և գողերու ծառուկ գործիներ գտնուած են։

ԱՐԿԱԾ. — Նախընթաց օր Թուրք կին մը Գարաքէօյի կամուրջէն շոգենաւ նստելու պահուն ծովը ինկաւ, սակայն անմիջապէս ազատուեցաւ։

ԳԱՎԱԳԻ առջեւ շաբաթ առաւօտ անգլիական երկու շոգենաւերու միջեւ բախում մը տեղի ունեցաւ և երկուքն ալ վնասուեցան։

Պ. ԼԱ ՖԻՒԱՆԴ, տնօրէն Օսմ. Կայս. Պանքային, Սօսիէթէ Ժէնէրալ դրամատան վարչական խորհրդոյն ևս անդամ ընտրուած է։

ԱՐՄՏԵՍԱՅ մաքսատան մէջ, կ'ըսէ «Սապահ», գեղծում մը գործուած է։ Վաճառականի մը կողմէ բերուած 5000 քիլէ գարիէն 4000 քիլէին համար մաքսային հարկ եղած գործողութիւնք կատարուելով մնացեալ 1000 քիլէն նոյն մաքսատան արտաքիններէ միոյն միջոցաւ փախցուեր է։ Մաքսային վերատեսչութիւնն իմանալով, վաճառականը բերել տուեր և հարկ եղած մաքսատուրքն առնուելէ յետոյ այդ արտաքին հարցաքննութեան ենթարկեր է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ դատարանին գործադիր պաշտօնեայ Ճէմիլ պէյ հանգստեան կոչուած է։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆ իմանալով որ Վէքէթ թատրոնն հինցած է, քննութիւններ կատարած և հաստատած է թէ միայն ծեփերն աւրուած են և թէ չորս պատերն, երդիքն ու հիմերն ամուր են։

ԱՆԲԱՐՈՅՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿ. — Բերա, Թօմթօմ Թաղը բնակող Սօֆի անուն կին մը ոստիկանութեան կողմէ ձերբակալուեցաւ։ Այս նողկալի կին, որ անբարոյութեան մրուրով թաթախուած էր, իր կենցաղը կը վարէր ապօրէն յարաբերութիւններով։ Իր մայրական զգացումներէն ալ զրկուած էր առ յաւէտ։ Գաղտնապէս սպանած էր իր մէկ զաւակը՝ յետոյ ապօրէն պտուղ մըն ալ ունենալով Մարիքա անուն, ան ալ առաջինին վիճակակից ընել ուզելով վիրաւորած էր։ Այս ստորնաճ վայրագութիւն վերջապէս կը շարժէ իր հօմանիին սիրտը, որ Սօֆիին հետ կը կենակցէր։ Մարդը ոստիկանութեան կը դիմէ և կը յայտնէ անգորոյն մօր ոճիրները։ Կինը կը ձերբակալուի և անամօթաբար խոստովանելէն ետք իր ոճրագործութեան ոճիրը, վրէժ լուծելու դիտումով իր հօմանիէն, կ'ամբաստանէ զայն թէ իր եօթանասուն ոսկին գողցած է։ Ոստիկանութիւնը երկուքն ալ վար դրած է և քննութիւնը կը շարունակէ։

ՊՈԼՍՈՅ Առեւտրական, երկրագործական և արհեստական Սենեկի անդամներէն, ըստ օրինի, փոփոխելի անձանց տեղ նոր ընտրութիւն կատարելու համար, յառաջիկայ չորեքշաբթի օր՝ 10 փետրվար՝ ժամ 4½ին նոյն Սենեկի կեդրոնատեղւոյն մէջ ի Ղալաթիա Լօրանտօ խան՝ ընդհանուր ժողով պիտի գումարի ընտրողական ժողովոյ ընտրութեան համար։ Նոյն Սենեկին մէջ արձանագրեալ վաճառականք և դրամատեարք կը հրաւիրուին նոյն օրն որոշեալ ժամուն ներկայ գտնուիլ։

Առեւտր. Սենեկին մէջ արձանագրեալ ընկերութեան մը անդամները քանի հոգի ալ որ ըլլան, զատ զատ քուէ տալու իրաւունք չունին։ Իրենցմէ մին միայն յանուն ընկերութեան քուէ մը տալու իրաւունք ունի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ նախարարութիւնն որոշած է որ յետ այսօրիկ այն անձինք որք արտօնագիր եւ հրաշխաւոր չունին, չպիտի կրնան սեղանաւորութիւն ընել։ Այդ կարգի անձանց մէկ ցուցակը ղրկուած է ձեռնհաս պաշտօնէից որպէսզի արգիլեն զանոնք սեղանաւորութիւն ընելէ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Թատերասիրաց համար հաճոյալի լուր մը տուած պիտի ըլլանք, ծանուցանելով թէ Բերայի վաղեմի թատերապետները՝ Պ. Պ. Քլօտիւս և Ժանեաւոտ ֆրանսական օբէռայի ու օբէռէթի խումբ մը կազմած են, որ փետրվար և մարտ ամսոց մէջ քանի ներկայացումներ պիտի տայ ի Վէքէթ։ Պ. Տէրէմս, բարեկամ համակրելի թէնօռը, որ այնքա՛ն գնահատուեցաւ իր առաջին այցին ի Կ. Պոլիս, կը մասնակցի այս խումբին որուն գլխաւոր երգչուհին է Օր. Է. Վիօլէ։ Խումբին մէջ կան այս երկու արուեստագիտաց հետ բեմ ելլելու արժանի երգիչներ ու երգչուհիներ։

Առաջին ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ փետրվար 25—մարտ 9ին։

Մանրամասնութիւնք յառաջիկային։

Պ. ՔԱՂՆԷՕՎ, հռչակաւոր ձեռնածուն, դադար կառնու այս գիշեր, և վաղը, երեքշաբթի գիշեր, կը շարունակէ իր չահեկան ու զբօսալի ներկայացումները, մասնակցութեամբ Օր. Ռէն Տէզօլանէի, Պ. Փօլձէրի և Պ. Մարմինեօնի։

Գները յոյժ չափաւոր։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ խումբը կը շարունակէ օբէռէթի ներկայացումներն ի Թօնգօրտիա։

Ա. Զ. Գ.
ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թրամուէյից ընկերութիւնը ի վաճառ կը հանէ իր Շիշլիի ախոռներուն մէջ գոյացած աղբը, մէկ տարւոյ ընթացքին մէջ, յառաջիկայ մարտ 1էն սկսեալ։

Մասնակցիլ փափագողք այսօր իսկ կրնան դիմել ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Ջինար փողոց։

Կ. Պոլիս 5|17 փետր. 1893 1—2

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 18 փետր. — Ռայխսթակի մէջ կոմս Քաբրիվի ըսաւ թէ անձերու փոփոխում մը ծանրակշիռ նշանակութիւն կրնայ ունենալ։ Ռուսի, իւր պաշտօնին վրայ պիտի մնայ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ. — Նախագահ Պ. Հարիսըն Ծերակոյտին ղրկեց պատգամագիր մը, Հավայի կղզեաց Միացեալ Նահանգաց հետ միացման վրայ, միանգամայն հաղորդելով նոյն միութեան վերաբերեալ դաշնագրին ծրագիրը։

ՀՌՈՄ. — Նախարարապետ Պ. Ճոլիթթի Ծերակոյտի մէջ հերքեց նախարարական փոփոխման մը զրոյցը։

—Արտաքին գործոց նախարարն Բրին Երեսփ. ժողովոյ մէջ հարցապնդման մը ի պատասխանի ըսաւ թէ չի կարծեր որ կոմս Քաբրիվի թերահաւատութիւն յայտնած ըլլայ Իտալիոյ զինուորական զօրութեան կամ Երրեակ Դաշնակցութեան նորոգման վրայ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 փետր. — Պ. Չէմպըրլէն և Պ. Կոշէն խստիւ հարուածեցին Կլատսթոնեան ծրագիրը, զոր պաշտպանեցին Պ. Ճօն Մորլի, Պ. Ճէյմս Բրայս, և այլք։ Ժողովն Ա. ընթերցմամբ ընդունեց։ (Անկարեւոր ձեւակերպութիւն։ Խնդիրը Բ. ընթերցմամբ ընդունելութեան վրայ է։ Զատիկէն ետքը միայն յայտնի պիտի ըլլայ թէ ժողովը Բ. ընթերցմամբ պիտի ընդունի՞ թէ ոչ։)

—Լորտ Քիմպըրլի Խորհրդարանին մատոյց Սիամի և Սիամի հիւսիսային կողման Պետութեանց հետ կնքեալ համաձայնութիւնն, որով Սիամ Անգլիոյ թողած է արեւմտեան կողմն երկիր մը։

ՊԵՐԼԻՆ, 19. — Ս. Պլայխրէօտըր դրամատան պետ Կէրզոն ֆոն Պլայխրէօտըր մեռաւ, 70 տարեկան չորս զաւակ թողլով։ — Ռուսիյէն 10 ուսանողք և երկու կանայք ձերբակալեցան իբրեւ վնասակար մարդիկ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ֆրանսական ընկերութեան մը արտօնութիւն տրուեցաւ նաւահանգիստ մը շինելու Եւպատորիա (Ղրիմ) և երկաթուղի մը, որով այս նաւահանգիստ կցուի ռուսական երկաթուղեաց ընդհանուր գծին։

ՀՌՈՄ. — Պ. Ճոլիթթի ծանոյց Երեսփ. ժողովոյն թէ երկու մարտանաւ ղրկած է Զանթա կղզին յօգնութիւն. Իտալայի նաւաստիք սքանչելապէս կատարած են իրենց մարդասիրական գործ, դրամ և ուտեստ բաշխելով և տաղաւարներ շինելով։ Կառավարութիւնը Խորհրդարանին զգացմանց ճշմարիտ թարգման եղած է՝ այս առթիւ համակրանք ցուցնելով բարեկամ երկրի մը։ (Ծափահարութիւնք)։

Սակարան

ՇԱԲԱԹ, 8 Փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		110 ½
3 » Փարիզի		22 72½

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ զոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		24 26
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացման	»	24 27
Մէս օրին		24 27
Թանզիմաթը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ		— —
» ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառ. Միւն.	Սէրի	56 ¼
»	»	33 ¼
»	»	24 27

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 12
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 30
Պանք տը Քոնս.	» »	4 26
Կօս. Շանժ է վալէօր.	» »	4 25
Ռէժի	» »	16 25
Թրամուէյ	» »	592
Րումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	94 ¼
Բաժնեթուղթ Լոտրիոնի		71

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 10
Մարք Գերմանական ոսկի]	»	107 20
Իմբէրիալ	»	90
Քրիմիգ	»	51 14
Րուպլ Թղթադրամ	,	8 60
Մէճ. արծաթ (տարբ.)	»	108 21
Մանր արծաթ	»	103 20
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	19
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 18 Փետրուար

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 70
» 4½ %	106 05
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 40
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	471 25
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	443 12
Օսմանեան Երկաթուղի	95
Ռէժիի բաժնեթուղթք	374 37
Պանք Օթօման	589 37
Քրէտի Լիօնէ	780
Իտալական Ռանթ 5 %	92 90
Եգիպտական միացեալ	504 06
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 19
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	386 25

ԼՈՆՏՈՆ, 18

Անգլ. քօնսօլիտէ	98 68
Օսմ. Սէրի Դ.	22 18
» » » Ա.	56 ¼
» » » Բ.	33 ¼
» » » Գ.	23
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98 ¾
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	95 ¾
Պանք Օթօման	13 ½
Այտընի երկաթուղի	18 ½
Խասքալայի երկաթուղի	14
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	99 ⅝
» առանձ. բրիվիլէժիէ 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոչիլտ)	104 ½
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 35

ՎԻԵՆՆԱ, 18

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 50
» Փարիզի »	48 12
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ	175 10
» Երկաթուղի	49 70

ԲԱՐԻԶ ՊԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 19 Փետրուար

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 60
Եգիպտական միացեալ	503 75
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 45
Օսմ. երկաթուղի	94 87
Օսմ. Ռէժի	— —
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	589 37
Օսմանիյէ	— —

ՎՐԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ

«ԿՒԱԼԻՒԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱՐԸ. — ՄԻ ԵՐՋԱՆԻԿ ԽՄԲԱԳԻՐ. — ԲԱԳԻՒԻ ԵՐԵԿՈՆ. — ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԸ. — ՎՐԱՑ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ. — 43-ԱՄԵԱՅ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ։

Զուեջյարմթի, Զըօրհնէքի օրը, լոյս տեսաւ վրացերէն Կ—ւի (Ակօս) շաբաթաթերթի առաջին համարը։ Վերնագրի շուրջը դրուած է մի բազադրեալ պատկեր ուր երեւում են բերդեր, վանքեր, ծով, դետ, գիւղ, հիւսիսափայլ, երկաթուղի և մի գութան որ ակօսում է Վրաստանի հողերը։ Խոշոր Կ—ւի վերնագրից յետոյ գալիս է այս վերտառութիւնը՝ «Գիտնական ու գրականական պատկերազարդ լրագիր»։ Կ—ւն դուրս է գալիս ամեն կիրակի և համարւում է Ջէջիլ մանկական երկամսագրի յաւելուածը։ Խմբագիրն է նոյն համակրելի հայուհի Անաստասիա Թումանեան-Ծերեթելին (*)։ Համարը կազմուած է բազմակողմանի ու ճոխ կերպով և պարունակում է հետեւեալ յօդուածները՝ մի առաջաբան խմբագրութեան կողմից, երեք ոտանաւոր Ակակի Ծերեթելու, տեսութիւն՝ անցած 1892 տարւայ (Գիորգի Ծերեթելու), մի պատմական հայեացք (1306-1395 թ.), յանպատրաստից խօսք (պատկեր) տաք-տաք լուրեր (յօդուած Ակակի Ծերեթելու), Նոր տարին շնորհաւորող (վէպիկ Ս. Գուլօբլիշվիլի)՝ իսկ նրա նկարներն են՝ մի վառած բուխարի (օջախ), Վրաստանի քարտէզը, Նոր տարին շնորհաւորող Գուրիացիք։ Դրանք բացատրում են տպագրուած յօդուածների միտքը և բաւական աջող են, թէեւ ցանկալի է որ Կ—ւն աւելի կատարելագործէ իր գեղարուեստական մասը։ Թուղթը միջակ է, բայց տպագրութիւնը մաքուր ու գեղեցիկ։ Գիրքը ճիշտ մեր Տ—ւինն է և բաղ-

---

(*) Տիկինը ամուսին է Վրաց յայտնի գրող Գիօրգի Ծերեթելու։

կացած է 20 երեսից, թէեւ խմբագրութիւնը խոստացել է 8-16։

Մենք կը չատանանք առ այժմ, մինչեւ ամբողջ թերթի կարդալը, բերելով միայն մի կտոր չաբաթագրի խմբագրական յօդուածից. «Մենք կ'աչխատենք, ասում է Կ—ն, անցկացնել մեր և մեր ընթերցողի մէջ տեղ զգացողութեան լարեր, որպէսզի կարողանանք ուրախանալ նրա ուրախութեամբ ու տրտմել նրա տխրութեամբ։ Մենք կ'աչխատենք ամեն մի դէպքի վրայ անսուտ ու հիմնաւոր կերպով խօսելու, արդար կարծիք յայտնելու։ Կաչխատենք որ գիտութիւն ժանի կեանքի մէջ ու գիտութեան ականջով կը լսենք ու գիտութեան աչքով կը նայենք աչխարհի անիւ չրջելուն։»

Բոլոր սրտից ցանկանում ենք լիուլի աջողութիւն այդ դեռափթիթ չաբաթագրին։

* * *

Քութայիսի Նահանգում տպւող վրաց Մծքեմսի (Հովիւ) կրօնական թերթի խմբագիր հայր Դաւիթ Ղամբաշիձէն այսպիսի մի գոհունակութեամբ է ճանապարհ դնում 1892 տարին. «Աստծու չնորհով ու ողորմութեամբ այս տարուայ (1892) վերջը լրանում է տասը տարին այն օրից, ինչ որ հիմնուել է իմ օրգան — Մծքեմսին։ Արդարեւ, մի նշանաւոր տարի է այս տարին ինձ համար։ Այս տարուայ վերջը լրանում է իմ կեանքի 50 տարին, այս տարուայ վերջը լրանում է իմ քահանայութեան ու բարեկարգչութեան 25 տարին։ Այս տարուայ վերջը լրանում է իմ [illegible] 25 տարին։ Նախ և առաջ փառք եմ տալիս Աստծուն որ ինձ արժանացրեց այսպիսի երկար կ'անքի ու հասարակաց ծառայութեան, և երկրորդ՝ չնորհակալութիւն եմ յայտնում մեր հասարակութեան որ միշտ համակրում էր ինձ և աջակցում այս ծանր գործում։»

* * *

Բագւանեան վրացիք պատրաստութիւն են տեսնում մի երեկոյ տալու յունուարի 23 ին յօգուտ «Վրաց մէջ գրագիտութիւն տարածող» ընկերութեան։ Կարգադրիչները բացառապէս բարձրաստիճան անձանց կանայք են և նրանց մէջ մենք տեսնում ենք նաև հայոց «Մարդասիրական» ընկերութեան նախագահի ամուսնու անունը։ Այդ հանդէսի համար Թիֆլիսից յատկապէս հրաւիրուած են յայտնի [illegible] պարողները։

* * *

Դեկտեմբերի 20 ին տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի նահանգի վրաց ազնուականութեան արտաքոյ կարգի նիստը։ Ժողովի նպատակն էր վերջնականապէս վճռել թէ կամենո՞ւմ է արդեօք իր վրայ վերցնել վրաց ազնուականութիւնը Թիֆլիսից մինչեւ Կախեթ չինւող երկաթուղու կառուցումը։ Ժողովը միաձայն վճռեց այդ հարցը դրականապէս և որոչեց 15,000 րուբլի ծախսել ճանապարհ ուսումնասիրելու և նախագիծ կազմելու վրայ, որ պէտք է աւարտւի մինչեւ առաջիկայ մարտ ամիսը և ներկայացւի երկրորդ արտաքոյ կարգի ժողովին։ Իսկ ճանապարհի կառուցանելը, պետական խորհրդի կարգադրութեան համաձայն, սկսելու է ոչ առաջ 1894 թուականից։

* * *

Յունուարի 2 ին տօնեցին վրաց թատրոնի հիմնարկութեան 43 ամեակը։ Իվերիայում գտնում ենք մի քանի պատմական կարեւոր տեղեկութիւններ այդ մասին։ Նրանից դուրս է գալիս, որ առաջին վրացերէն ներկայացումը տեղի է ունեցել իչխան Վօրոնցովի ինիցիատիվով։ Իչխանը կարգադրել է որ այդ օրը, այսինքն 1850 թուի յունուարի 2 ին, կատարւի Թիֆլիսում պետական ուրիչ քաղաքների հետ միասին, ռուսաց թատրոնի 100 ամեայ յօբելեանը։ Ներկայացման համար պատրաստուած էին ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներով պիեսաներ, բայց իչխան Վօրոնցովը, լսած լինելով որ վրացերէն մի ծիծաղաչարժ կօմեդիա՝ Գիօրգի Էրիսթովի «Բաժանութիւնը» ձեռքէ ձեռք է անցնում հասարակութեան մէջ, — խորհուրդ է տալիս սիրողների մի խումբ պատրաստել և «Բաժանութիւնն» էլ ներկայացնել։ Բոլոր սիրողները լինում են իչխանի ամենամօտիկ և վրաց հասարակութեան այն ժամանակուայ կանայքն ու աղջիկները, այլ և մի յարգելի հայ անձ Պ. Գրիգոր Շանշեանը, որ յետոյ երկար տարիներ վրաց լեզուի դասախօսի պաշտօն էր վարում Թիֆլիսում և որ դեռ մինչեւ հիմա էլ ողջ է։ Եւ իչխան Վօրոնցովը այն տարեան գրաււում է իր այդ յղացած մտքով, որ մի քանի անգամ ներկայ է լինում կրկնութիւններին, իսկ վերջին, ասենք — կրկնութիւնը, նա կատարել է տալիս իր սեփական ապարանքում։ Այնուհետեւ իչխանը յանձնում է պիեսան յայտնի գեներալ Վասիլ Բեհբութեանին, ի քննութիւն և այդ ձեռնարկութիւնից յետոյ, վերջապէս, ներկայացւում է «Բաժանութիւն»ը Թիֆլիսի առաջին գիմնազիայի դահլիճում՝ ռուսերէն և ֆրանսերէն պիեսաների հետ միասին՝ յունուարի 2 ին 1850 թուի, այսինքն ճիշտ 43 տարի սրանից առաջ։

Այդպիսի մի նշանաւոր երեւոյթ է եղել վրաց առաջին ներկայացումը Կովկասում։

Այս յունուարի 2-ին ներկայացումը սկսեց նախ մի ապոթէօզով, — բեմի մէջտեղը նստած էին երեք դերասան, որոնք ներկայացնում էին բանաստեղծ Շոթա Ռուսթաւելուն, Գիօրգի Էրիսթաւին և հին դրամատուրգ Անտոնովին։ Դրանց երկու կողմից կանգնած էին մի դերասանուհի, որոնցից մէկը նշան էր կատակերգութեան, իսկ միւսը — ողբերգութեան։ Իսկ դրանց բոլորի չուրջն էլ չարւած էին վրաց թատրոնական խմբի բոլոր անդամները մի գեղարւեստական դիրքով։ Պ. Ումիկաչվիլու պատրաստած Սամշոբլո (Նախապատրաստութիւն) պիեսան, հեղինակից անկախ պատճառներով, չը խաղացւեց։ Ասեցին մի մի գործողութիւն Գ. Էրիսթաւի «Դավրա» (Բաժանութիւն), Անտոնովի «Արեւի խաւարումը» և Ռաֆայել Էրիսթաւի «Տժմար» պիեսաներից։ Թատրոնը կատարելապէս լիքն էր, ծափահարութիւններն անվերջ։

Տ. Փ[illegible]

(ՏԱՐԱԶ)

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Ա

Օրուան ամենէն կարեւորագոյն խնդիրն է միշտ Բանամայի խնդիրն, որուն համար թէպէտ Բարիզու դատարանն այս օրերս իւր վճիռը տուաւ, սակայն միշտ օրուան խնդիր կը մնայ։ Ամէն մարդ խնդրոյն դրամական ու վարչական մասին վրայ աչքը բացած, ճշմարտապէս գիտական և արուեստական մասը գրեթէ կը մոռնայ։ Սակայն եղածն անցած գացած է, խնդրոյն կարեւորագոյն կէտը մինչեւ հիմա ծախսուած ստակներն ու թափուած աչխատութիւններն ազատելու վրայ կը կայանայ։

Նախ և առաջ, 1879էն առաջ Բանամայի պարանոցն, արդի Ջրանցքին բացուելիք տեղուանքն ընդարձակ կոյս անտառներով ծածկուած էր, որոց մէջէն կ'անցնէր Խաղաղական Ովկէանին ափունքն Ատլանտեանին ափանց միացնող երկաթուղին որ ապա Բանամայի Ջրանցքը բացող ընկերութեան կողմէ գնուեցաւ։

Երբ Բարիզու մէջ Բանամայի պարանոցին մէջ ջրանցք մը բանալու խնդիրն ուսումնասիրող Գիտնոց Կաճառը գումարուեցաւ, դեռ ևս ոչ ոք գիտէր Պարանոցին երկրաբանական ճշգրիտ դիրքը։ Կաճառին անդամոց ձեռքը գտնուած աչխարհացոյց տախտակները փոքր ծաւալով քարտէզներէն օրինակուած ու մեծցուած էին, և ամենեւին ճշգրիտ ծանօթութիւն մը չէին կրնար տալ։

Վերոյիշեալ երկաթուղին Բանամայէն սկսելով Քօլօն քաղաքը կը յանգի Ատլանտեանի եզերքը 76 քիլօմէթրոյ երկարութեամբ։

Քօլօն չատ լաւ ու գեղեցիկ քարափներ ունի եւ արուեստական քաղաք մը երեւոյթն, 4000 բնակչով։ Ծախճախուտ կղզւոյ մը վրայ չինուած լինելով չատ վատառողջ է իւր օդը։ Իսկ Բանամա, որուն անունն այնչափ յիշատակուեցաւ, Խաղաղականի ափունքը, ժայռոտ հրո անդանի մը ծայրը չինուած է և 15000 բնակիչ ունի։ Իւր օդը չատ առողջ է։ Այս երկու քաղաքաց ուղղակի գծով հեռաւորութիւնն է 60 քիլօմէթր։

Անտեանք՝ պարանոցը վերուստ ի վայր կը կտրեն ափանց զուգահեռականութեամբ։ Լերանց այս չղթայն աւելի Խաղաղական Ովկիանոսին ափանց մօտ է քան թէ Ատլանտեանի, Բանամա քաղաքէն 15 քիլօմէթրոյ հեռաւորութեամբ կ'անցնի և այդ 15րդ քիլօմէթրին վրայ կը բարձրանայ Քուլէպրա լեռը որ ծովուն մակերեւոյթէն 190 մէթր բարձրութիւն ունի։ Պ. Լեսեբսի գործն աւրող, հաչիւները տակն ու վրայ ընող գլխաւոր կէտն այս է։ Ամբողջ պարանոցին մէջ ամենէն բարձր լեռն է Ջերրօ տէն Նօմպրէ, 311 մէթր բարձրութեամբ։ Ատլանտեանի աւազանին վրայ բազմաթիւ գետակներ կան որք Ռիօ Չակրէս գետը կը թափին, որուն ակունքը դեռ չեն գտնուած։ Ռիօ Չակրէսը ջուրց անհամեմատ միջոցին արտակարգ արագութեամբ կը հոսի՝ մեծ քանակութեամբ ջուր տեղափոխելով։

Այսպէս չատ համառօտ քարտէզներու վրայ հիմնուելով Կաճառին մէջ չատ տարտամ կերպիւ կրցին գնահատել ջրանցքը բանալու համար հանուած հողին քանակութիւնը, և մանաւանդ այդ հողը հանելու, փոխելու համար պէտք եղած ժամանակը չէին կրնար գիտնալ, քանի որ հողին տեսակը չէին գիտեր։ Ուստի 1879ին նոյն Կաճառին կողմէ կարգուած միջազգային յանձնաժողով մը որ երկրաչափներէ և չինութեանց ձեռնարկուներէ կը բաղկանար, Բանամա գնաց և մինչեւ 1880ի փետրուար ամիսը հոն աչխատելով հաչուեց թէ հանուելիք հողը չուրջ 62 ու կէս միլիոն խորանարդ մէթր պիտի լինի։ Իսկ հողին տեսակը որ ժայռոտ լինել կը կարծուէր, Քուլէպրա լերան չրջակայքը քննութիւններ կատարուելով հասկցուեցաւ թէ մորային անագին կազմածք մ'էր։ Յետոյ 1884ին հողին խաւերուն ճշգրիտ դասակարգութիւնը կրցան կազմել։

Այս յանձնաժողովին տեղեկագրոյն վրայ հիմնուելով Բանամայի Անդրովկէանեան Ջրանցքին Տնտեսական Ընկերութիւնը կազմուեցաւ։ Ֆերտինան տը Լեսեբս այդ տեղեկագիրն ուսումնասիրելով հարթ տափարակի վրայ ջրանցք մը բանալու որոչումը տուաւ և Պ. Պ. Վիշէ և Ռոքլիս չինեցին անոր ծրագիրը։

Ջրանցքը հարաւ-արեւմուտքէն՝ Բանամայէն հիւսիս-արեւելք՝ Քօլօն պիտի ուղղուէր և մերձաւորապէս պիտի հետեւէր երկաթուղւոյ գծին, որովհետեւ երկիրը գրեթէ բոլորովին խիտ անտառներով ծածկուած լինելուն, երկաթուղւոյն գծին ուղղութիւնն աւելի հարթուած կը համարուէր։

1884 յուլիս 23ին ընկերութիւնն իւր բաժնետիրաց ընդհանուր ժողովոյն մէջ աչխատութեանց հետեւեալ ծրագիրը մատոյց։

Ջրանցքը 75 հազարամէթր երկայնութիւն, ծովու միջին մակերեւոյթէն 9 մէթր խորութիւն և 22 մէթր յատակի լայնութիւն պիտի ունենար։

Բանամայի նաւահանգստին մէջ մակընթացութեան դուռով մեծ մաղ մը պիտի դրուէր Խաղաղական Ովկիանոսի մակընթացութեանց միջոցին նաւուց երթեւեկը չը դադրեցնելու համար։

Բանամայի և Քօլօնի մէջ մեծ նաւահանգստատներ պիտի չինուէին։

Ջրանցքին մէջտեղը ի Թավերնիլլա 5 հազարամէթր երկայնութեամբ նաւակայք մը պիտի չինուէր։

Ի Կամպօս թումբ մը պիտի չինուէր Չակրէս գետին յորդումը կանոնաւորելու համար։

Սակայն Քուլէպրայի լեռնադաչտը հաչուի չ'էր առնուած, և այդ լեռնադաչտէն արտահանելի հողը համեմատօրէն հաչուի առնուած չը լինելով ոչ թէ 62½ միլիոն խորանարդ մէթր հող պիտի հանուէր այլ 110 միլիոն եւ 10 միլիոն ալ Չակրէսի ճամբան փոխելու համար, որով «հարիւր քսան» միլիոն խորանարդ մէթր հող հանուելու էր։

1885ին, տարակոյսներն ու կասկածները երեւան գալ սկսած էին և ֆրանսական կառավարութիւնը Պ. Ռուսօ երկրաչափը Բանամա ղրկեց գործին վրայ մանրամասն տեղեկագիր մը բերելու համար։ Այդ միջոցին Ընկերութիւնն ալ պարանոցին մէջ աչխատութիւնները վարող Պ. Տինկլէրը հրաժարեցնելով Պ. Պուայեէն հոն ղրկեց, Պ. Ժաքէին հետ որ կառավարութեան կողմէ Պ. Ռուսոյի յանձնուած պաշտօնն ունէր Ընկերութեան կողմէ։

Նոր երկրաչափներն ամէնքն ալ հարթ տափարակի վրայ որոչեալ պայմանաժամուն և այնչափ սակաւ ջրանցք մը չինելն անկարելի գտնելով՝ սահանքներով ջրանցք մը չինելու որոչում տուին։

Լրագիրները գովեցին Պ. Պուայեէի փութաջանութիւնը որ Պ. Ֆ. տը Լեսէբսի առջած պայմանաժամին մէջ ջրանցքը աւարտելու համար այնչափ աչխատեցաւ։ Ծրագիր մը ներկայացուց որով Քուլէպրայի բարձրաւանդակին վրայէն ջրանցքը պիտի անցնէր և երկու կողմը գտնուած ջրաբաչխական վերելակներով նաւերը մէկ կողմէն միւսը պիտի փոխադրուէին։ Վերելակները Օպիսբօ գետին ջուրերովը պիտի գործէին։

Բայց այս ծրագիրը չ'ընդունուեցաւ, թէպէտ 800 միլիոն ծախք հաչուած էր։ Պ. Պուայեէ ուրիչ ծրագրեր ալ պիտի մատուցանէր, այլ դեղին տենդին զոհ գնաց։

Ընկերութիւնը նոր ուսումնասիրութեանց ձեռնարկեց և Պ. տը Լէսեբս 1887ի յուլիսին պարտաւորուեցաւ բաժնետիրաց ժողովոյն ներկայացնել ծրագրոյն փոփոխութիւնը, որ Պ. Էֆէլի ծրագիրն էր։

Ջրանցքին խորութիւնը 9 էն 8. 25 ի կ'իջեցնէին և Քուլէպրայի բարձրաւանդակին վրայ 4. 2 հազարամէթր երկայնութեամբ պիտի անցնէր ջրանցքը և երկու կողմերէն հինգական սահանքներու միջոցաւ նաւերը պիտի փոխադրուէին։ Այս փոխադրութեանց համար պիտի գործածուէին Չակրէսի ջուրերը՝ բարձրացնող մեքենայներու միջոցաւ։

Բայց այս ծրագիրը չատ ուչ մնացած էր, գործը հաչուեյարդարութեան յանձնուեցաւ։

Մինչեւ այն ատեն Բանամայի պարանոցին մէջ Քօլօնի, այսինքն Ատլանտեանի կողմէն ճիշդ 22 քիլօմէթր տեղ ջրանցքը բացուած էր, ինչպէս և Բանամայի, այսինքն Խաղաղականի կողմէն 10 քիլօմէթր։ Մի միայն մէջտեղի Քուլէպրայի լեռը եւ տասնեակ մը քիլօմէթր տեղ կը մնար բացուելու։

Հաչուեյարդարին կողմէ կարգուած գիտական յանձնախումբը տեղւոյս վրայ ուսումնասիրութիւն մը կատարելով նոր ծրագիր մը բերաւ, որ քիչ չատ կը մօտենար 1879 ին, ընկերութեան կազմուած միջոցին Պ. Կոտէն տը Լէբինէյի ծրագրոյն։ Յանձնախումբը իւր ծրագրով կ'առաջարկէ 20 քիլօմէթրօնոց բարձրաւանդակ ջրանցք մը չինել Քուլէպրայի լեռնադաչտին վրայ։ Եւ այս արուեստական ջրանցքին ջուրը պիտի մատակարարէ Ռիօ Չակրէս։

Այս արուեստական ջրանցքէն Ատլանտեանի կողմը պիտի իջնուի կրկին սահանքներով երկու աստիճաններէ՝ մին 11 և միւսը 8 մէթրնոց և Խաղաղականի կողմը պիտի իջնուի կրկին սահանքով 10 մէթրնոց աստիճանով մը և 11 ու 8 մէթրնոց երկու պարզ սահանքներով։

Յանձնախումբն իւր ծրագրոյն մէջ կը պահէ դարձեալ յատակի 22 մէթր լայնութիւնն և կ'որոչէ 8½ մէթր խորութիւն։ Եւ կը յուսայ թէ այսպէսով միայն 42400000 խորանարդ մէթր հող փորել կը մնայ 900 միլիոն ֆրանքի ծախքով մը, եթէ ընկերութեան պարանոցին մէջ ունեցած բոլոր գոյքն ալ ի միասին առնուին։ Այդ պարագային՝ մէջ իսկ 8 տարի պէտք պիտի ըլլայ ամբողջ գործն աւարտելու համար։ Ինչպէս կը տեսնուի, այս ծրագիրն ալ Հին Ընկերութեան հաչուեյարդարութեան յանձնուելէն առաջ մատուցած ծրագրոյն մօտ է։ Նոյնպէս մօտերս Պ. Պ. Ժաքէն և Սօզա ծրագիր մը ներկայացուցած են որ միայն բարձրաւանդակ ջրանցքին երկայնութեամբ կը տարբերի։

Հիմա հոս նչանակենք զանազան ծրագիրներն իրենց փորուելիք հողուն երեւակայած ծախուց գումարներովն ու գործադրութեան պայմանաժամերովը։

1879ի գիտնոց Կաճառին Պ. տը Լէբինէյի ներկայացուցած ծրագիրը.

Փորուելիք հող խորանարդ մէթր	ծախք ֆր.	պայմանաժամ տարի
8,553,000	500,000,000	6

Վիշ և Ռոքլիս Պարոնաց հարթ տափարակի ծրագիրն, ընկերութենէն ընդունուած. նախ՝

Փորուելիք հող խորանարդ մէթր	ծախք ֆր.	պայմանաժամ տարի
62,500,000	300,000,000	4

Ապա՝

Փորուելիք հող խորանարդ մէթր	ծախք ֆր.	պայմանաժամ տարի
120,000,000	1,044,000,000	12

Հաչուեյարդարին կազմած վերջին յանձնաժողովոյն ծրագիրը.

Փորուելիք հող խորանարդ մէթր	ծախք ֆր.	պայմանաժամ տարի
42,400,000	900,000,000	8

Ժաքէն և Սօզա Պարոնաց ծրագիրը.

Փորուելիք հող խորանարդ մէթր	ծախք ֆր.	պայմանաժամ տարի
41,714,000	600,000,000	8

Վ. ԳԱԼՖԱՔՃԵԱՆ

ՄԵ՛ՂՔ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Սրտնեղութեա պիտի ճաթէի մինչեւ... տանող Թրամվային մէջ, եթէ գրպանս պահած չըլլայի «Սըմէն մէտիքալ»ի վերջին թիւը որուն ո՛չ մի էջը վրիպեցաւ մանրակրկիտ տեսողութենէս։ Սակայն եղաւ ատեն մը որ ուզեցի թերթին չրջագիծերէն դուրս եղող մասերն ալ աչքէ անցունել։ Պարզապէս զղջալի անտեղի ժամավաճառութեանս համար, որովհետեւ սովորական բաներ էին զոր տեսայ. — քովս մէկը նոր թաչկինակը վայել ձեւականութեամբ կը գործածէր մեծաչուքին, դիմացս մորուքը ականոցաւոր մը քովինին հետ քիթ քիթի խօսակցութեան բռնուած, մէկ մ'ալ «Սապահ»ի լրատար ծաւալին ետեւ կորսուած մարդ մը որ առիթ տուած էր աւելորդ անձին՝ իր կարդալէն օգտուելու։

Հիմա զղջացած ըլլալուս վրայ կը զեղջամ։ Կարժէր որ անցողակի գիտած պատկերներէս զատէի զնէ, անկիւնի՝ գլխարկաւոր օրիորդը զոր առանց ճանչցած ըլլալու պիտի կոչէի bellibon մը (գեղեցիկ և միանգամայն բարի կին)։ Թէ որ «գեղեցիկ» ածականը դէմքի պարզ աղուորութիւն մ'ունեցողներուն ալ կը գործածեն բառ քրմաց, հիմակուընէ եւ կ'առնեմ զայն։ Եւ սակայն... գեղեցի՛կ արդարեւ իւր տանչելիկ աղջկան նրբագոյնաւ դիմագծութեամբ, ծծրակն ի վեր սոթթած ամխայի մազերուն չինեօնով ու դարավերջեկ հրեանդի մելանոյչ աչքերովը, յոնքեր որոց ի տես ծարիրի կասկածը կ'ունենայ մարդ, մոյնքեր որոնց գոյնին համար կ'ըսեն թէ վարդն ու եղակը վիճած՝ բայց երկուքը մէկ չահած են, քիթ մը՝ ղիցանուչի կիսանդրիներուն համեմատ, և թուչ մը որ պարանոցային մսեղ ծալքին ու կզակներուն լեցունութեան մէջ թաղուած է կարծես. ամբողջութեամբ—առանց գլխարկի— մէն այն դէմքերէն զոր խղճամիտ նկարիչ մը կ'ընտրէ Տիրամօր պատկերը կերտելու համար։

Ուրեմն ընթերցում չէր զոր կ'ընէի ես այդ պահուն, այլ գոչունի հմմարանք մը, թերթիս վերին եզրովը հորիզոնաձեւ կըտրելով անոր կէս մէջքէն և ակնոցիս պի՛չ կեդրոնացուցած իր վրայ, ա՛յնքան միչ որ ակնկալած չպիտի ըլլար՝ եթէ «փակցուցած» ըսէի։ Ձեռքը ծաղկեփնջիկ մ'ունէր ուր աչքի զարնող ծաղիկը մէջտեղի սուտենեան էր իր կոչտ կարմիրով ու լիաբողբոջ բացուածքով։ Գլխահակ, աչքը վեր առնելու բոլորովին անտարամադիր, կը դիտէր միանգամ՝ երբեմն ծաղիկ մը թերթատելով կամ բոլորտիքի տերեւները փեթռտելով անտարբեր։

Նոյն դիրքին մէջ, պոլկան փեղչերին յառաջամասը տարտամ չուք մը կը թօղուր երեսին վրայ, ու այդ սիլուէթը, սոմբէ թեթեւ, նրբին հարուած մը որ եսեւի ապակիէն կու գար՝ նկարչային աղօտ թերատսութերով կը մթնցունէր անոր դէմքը կիսով չափ, երկրաչափական հատանող մը քաչելով ճիչդ մէջտեղէն։

* * *

Ժամանակը, հը՛... մեզի ինչե՛ր չը վերապահեր անիկա. անակնկա՞լ մի կ'ըսես, խնդում, լաց կամ զուգադիպութի՞ւն մի կ'ըսես, ամէ՛ն ինչ. այն բաները որոնց կը տենչայիր ու այն բաները զորս միտքէդ իսկ թերեւս չէիր անցուցած. և այս բոլորը՝ ուչ կամ կանուխ։

Երկու ամիս կ'ըլլար կարծեմ այն օրէն ի վեր յօրում պատահած էի այդ անծանօթուհւոյն, ու պատկերի մը յիչատակը կը վերածնէր յիս՝ ամէն անգամ որ միտքս կ'իյնար նա, խնամով տեղաւորուած իւղաներ՞կ պատկերի մը յիչատակը զոր ուչի ուչով դիտած էի հանրակառքին մէջ, անկիւնը, չուքին մէջ դրուած, գոգչիս նըրկարիչի մը կանխամտածութեամբ։

Կիրակի իրիկուն մը գիւղին գթսարանը նստած՝ ժամանակ կ'անցունէի մինակս, կկլալիս խորհելով ու ինքզինքիս հետ խօսիլ փորձելով։ Սթէնեայի պէս գիւղ մը, ամառուան իրիկնամուտը բարձայի ատենն է անոր համար որ պաչտող է բնութեան տեսարաններուն. այդ պահուն է որ մարդ կ'զգայ թէ Վօսփորի ափունքը իրապէս կ'արժէ եղեր «գեղածիծաղ» կոչել։ Օրհասին մօտեցած վերջալոյսը յետին չառայլները չռայլելով ծովուն՝ իր ոսկեփոչին կը սրսկէր անոր մանր փէտմէտութիւններուն մէջ, ու սարսանոին կանաչը մռայլ աւերը կը փոխէր իր քրքում երանգներէն քսել հանգիստաւոր ապարաններուն ապակիներուն. անդալ երթեւեկ մը չոգենաւներու, կայնիլ չը գիտցող մակոյկներու որոնք ծովին մեծութիւնը կ'ոգեւորէին. աղջիկ ալ, յամաքին վրայ, անհամար ամբոխ մը երկսեռ ժողովուրդներու, ա՛յնքան հոծ որ կը փորձուէի մտածել թէ քարափը պիտի մաչցնէին։

Առանց դադրեցնելու կկլալիս ջուրի ժխորը՝ կը հետեւէի վերջալուսային այս յամր կենդանութեան, ինքզինքս ներքնապէս թմրած զգալով հոգեպարար դմայլանքի մէջ։ Պահ մը ետքս դարձայ ու չուզելի հանդայ աչքիս. — Թրամվայի մէջի աղջի՛կն էր։ Եւ ինչ որ անակնկալներու անակնկալը թուեցաւ ինծի՝ այն ալ հետն էրիկ մարդն էր որուն ծանօթ էի։

—Օ՜... Սիմօն էֆէնտի.

—Վայ էֆէնտիմ...

Երկուստեք փոխանակութիւն արեւելեան բարեւումի։ Եւ չուտով, կաչեփողը կկլալին մէջքին պլլելով, աթոռս հոն փոխադրուեցայ իր թախանձանօք։

—Իմ վաղեմի բարեկամներէս Տօքթօր Վանլեան էֆէնտի.— Եւ խօսեցեալս, Օր. Զապէլ, ներկայացուց Սիմօն էֆ. երիտասարդական աչխուժով։

—Աս ո՞ր հով փչեց, Սիմօն էֆէնտի, մեզմիւ կմլմացիր ես։

—Ա՜, Սթէնիա ընտանիքով օդափոխութեան եկած է օրիորդը՝ ամրան եղանակին համար։

* * *

Մեր տեսակցութենէն չաբաթ մը վերջ, օր մը, կէս գիչերուն դուռս զարնուեցաւ։ Խօժէնիի պզտիկ քոյրը մէկէն ի մէկ աւրուելով՝ գլխ կանչելու եկեր էին արտորնօք։

Յաջորդ օրը, ցորեկին, խոստմանս համաձայն նորէն գացի. հիւանդը աղեկնալու ճամբուն մէջ էր, ու մեկնած վայրկենիս նչանած աղջիկը դէպի ինծի յառաջանալով.

—Տօքթօր, պիտի հաճի՞ք իմ հիւանդութիւնս ալ անգամ մը նայիլ, յարեց աղերսարկու չեչտով մը։

—Պա՛րոքս, օրիորդ, և ոչ թէ հաճոյութիւնս, աւելցուցի։

Դիմացի սենեակը առաջնորդեց զիս։

Տա՞ս մ'էր թէ զաւեշտ մը, ինչ որ այդ սենեակին մէջ երկուքնիս ներկայացնելու վիճակուած էինք։ Երկուքէն մին անչուչտ որ... որ նմանիլ կը մօտիկնար Տօտէի մէկ թատերախաղին ա՛յն մասին ուր Փռօմօնի կինը՝ ի գուճս անկեալ՝ սէր կը յայտնէ իւր տաքերով՝ Ռիսլէրի։

—Բայց ի՞նչ կ'ընէք, օրիորդ, կ'աղաչեմ, ինքզինքնի՛դ եկէք, Թոթովեցի չընհեղձ ըլլալու աստիճան թասելով ու սեղմոենել ջանալով զինքը որ ի սկզբան ծընրադիր, յետոյ գետնամած ոտներուս էր փարած, կցկտուր խօսքեր ծամծմելով հեկեկանօք...

Սեւ սեւ մազերը ապերասան քըքրած, ոտքի ելաւ նէ՝ կիսանուաղ ու դալկաթոյ. աչուըներուն տենդակոյր բոցը մարել կը ջանային արցունքի վճիտ կաթիլներ։

—Տօ՛քթօր, երեսս ի վեր հեծկլտաց յանկարծ խղդուելու մօտ ձայնով մը՝ ջլապինդ սեղմելով բազուկներս. Տօ՛քթօր, վէրքիս դարմա՛ն մը։

Ապա քաջ դերասանուհիի անձնայոյզ բորբոքումով դէպ ի իրեն քաչելով զիս.

—Ժամադրավա՞յր, Վանլեան էֆէնտի, կը պաղատի՛մ... կաղաղեց նա չիմացուելու չափ մարած, տկա՛ր վանդիենով, որ ատեն ես Ֆրանձ Ռիսլէրի պէս չանթահար կը մնայի ապչաչիան սարսափով։

Պիչերը մահճակալիս մէջ դարձայ ու դարձայ, այս հանելուկ–պատահարին համար մեկնութիւն մը մուրալով վայրափոխին բանականութենէս։ Եւ դարմանի՞ն կ'ուզէք. փարագոյրներուն ճեղքերէն երեւցող կապոյտ կամարը դիտեցի՝ անոր վրայ խմբուած մարգրիտ գնդասեղները համրելով, միեւնոյն ատեն ուչադիր խնելքս յաճեցնելով ի խորս խառնաչփոթ ու մտացածին ենթադրութեանց. և տասնմէ առանց մէկ հատին վրայ կայանք տուած ըլլալու սկրտուեցայ մտքէս խմբովին վանել զանոնք, խուն ինչ և խոստացուած անհ՜ժամադրութեան մասին մտածելու համար։ Ճչմարի՜տ մեծաւանդ մը—եթէ երբէք արուեստակիցներս այս երեւոյթին հաւատ կ'ընծայեն։

Ծանօթական ժամացոյցը ինը կը զարնէր կարծեմ, երբ արտեւանունքս իրենց բոնապահիկ թարթափումէն ու մարմինս իւր դարմրձկումէն ուժաթափ՝ Մորբէոսի անձնատուր եղան հուսկ ուրեմն։

Առաւօտուն երկրորդով մը այգաբացուիս վրայ կ'անցունէի ա՛յնքան հնհնուքով պատրաստած յատակագիծս՝ Զապէլի խրկելու համար։

ՍՈՒԹՈՒԼ

(Մ[illegible])

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿ

«Եթէ մէկուկէս հաւ՝ մէկուկէս օրուան մէջ մէկուկէս հաւկիթ ածեն, 7 հաւ՝ 6 օրուան մէջ քանի՞ հաւկիթ պիտի ածեն։»

Սոյն խնդիրը մինչեւ չորեքչաբթի առաւօտ առաջին անգամ ճիշդ լուծողին՝ Լօռա Թէնիսոնի բանաստեղծութեանց հաւաքածոյն պիտի տրուի։

Պատասխանը պէտք է հաղորդուին բացատրութեամբ հանդերձ։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Ազգատ կին մը օբէրայի ծրի ներկայացման մը ներկայ կը գտնուէր. երբ խումբերգը սկսաւ, «կը տեսնէ՞ք սա անպիտանները, ըսաւ, որովհետեւ առանց ըստակի է ներկայացումը, ամէնքը մէկանց կ'երգեն որ չուտ լմնայ»։

* * *

Կին մը զուարճաբանելով՝ երիտասարդի մը կը հարցնէր որ եթէ ինք իրմէ առաջ մեռնի, իւր թաղման ներկայ պիտի գտնուի՞։

—Անտարակոյս, տիկին, ամենայն հաճութեամբ, պատասխանեց երիտասարդը։

* * *

Մայր մը իւր պզտիկ աղջկան ըսաւ օր մը, «Հայրդ և ես մ'կ անձ մըն ենք» «Ա՛հ. այո, ըսաւ պզտիկը, ինչպէս երկու պզտիկ սու, մեծ սու մը կը կազմեն»։ Տ. Զ.

ԱՄԵՆՈՒՆ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ ԳԻՐՔԵՐՈՒ
ՊԱՅՄԱՆՔ ՎԱՃԱՌՄԱՆ
Գիրքերը կը տրուի Փարիզի գնով
100 ֆրանքի և աւելի գնելու ամեն յանձնարարութեան համար վճարում մը պիտի ըլլայ ամսական
ՀԻՆԳ ՖՐԱՆՔ
Փոխադրութեան ծախքը գնողին վրայ է. Մեզ հետ յարաբերութիւն չունեցող անձերէն կը խնդրուի որ երաշխաւորութիւն մը տան ակի մը վրայ։
Ա. Տ. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Ղալաթիա, 10, Խավէտ խան, Ղալաթիա 10,
331 24—18
5

ՆՈՐԱՀՆԱՐ
ՊՏՈՒՏԱԿԱՒՈՐ ԾԽԱՓԱՅՏ

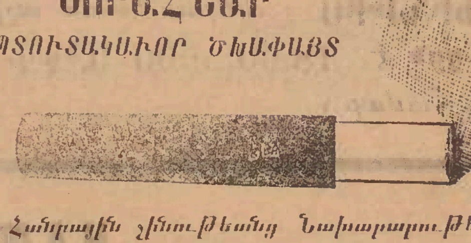

Համբային չինութեամբ Նախարարութենէ արտօնեալ վերոյիչեալ ծխափայտը, որ ծխախոտի ազոհն (նիքոթին) անթիւնիքօթինին ազդեցութենէն ազատ կը պահէ. հազարում առաջքը կ'առնէ, ի մի բան առողջապահական տեսակաւ խիստ օգտակար է ծխողներու համար, կը ծախուի միայն հնարիչին, Բէհրիպարճի Նշան ազա Աչճեանի խանութը, Մէրճան չարչըլը գլուխը Կիւմիւչեանի խանին տակը եւ Ղալաթիա Մ. Ալէսի եւ Լէֆաքիի գնաքաչքը։ Գին 5 ղրչ. 447 2—5

ՄԻԱՅՆ ՄԻԱԿ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Եղիազար, Կ. Պօլիս, 3 դեկտ. 1886
Պարոնայք Սգուր և Պօսէն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքերս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիչներու փորձերուն և այն բժչկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ Ձ՚ Մօրիւ ձկան իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաւ խմուելով, և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս սննդաւորական գիտութիւնն ի վաղուց անոր հաչուած է, մանաւանդ այդ ախտէն պատրաստութեան մէջ։
ՏՐ. Ս. Մ ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ. Ս. Սուլթանին

ԻԼԱՆ
Զըրաաթ Պանգասը միւսթէնտա օլմագ իւզրէ Թիճարէթ վէ նէֆաա նըզարէթի տաշրէսի բաղչէճիլէրը իլէ մէքէրմէթ վէ մէյքուլաթ սաթըճըլէրը կէլէճէք 309 սէնէսի մարթընտան 310 սէնէսի չուպաթը նիհայէթինէ գատար 2 սէնէ միւտտէթ իլէ թօրտան վէ եախօտ պաչգա պաչգա օլարագ թալիպինէ իհալէ օլունմագ իւզրէ մահըլ լուլիսին 15րինճի կիւնինէ գատար միւզայէտէսի վէ 20րինճի կիւնի իհալէյի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն բէյ ազճէլէրի իլէ պէրապէր նէգարէթը միւչարիւլէյհա մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
6 չուպաթ 308 459

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
Ճինուսը Ճէնասը Միւլքէանիլէ չէնր ըճմազան չէրիֆտէ վիրիլմէք իւզրէ միւպայէա օլունաճագ օլան բէչլիւք պէհէր գրէսի 4 ղրչ. 10 բարաա թալիպի էօհթէսինտէ օլուպ չուպաթը բուճինին 7ինճի բազար կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթիլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսմուզիէէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 23

Ճինուսը Ճէնասը Միւլքէանինին չէնրը ըճմազանը չէրիֆ մուսայէնէսինտը իչուն միւպայէա օլունաճագ օլան 70,000 գըէէտէն 80 000 գըէէէէ գատար չէքէրին պէհէր գըէէսի 95 բարաա թալիպի էօհթէսինտէ օլուպ չուպաթը բուճինին 15ինճի բազար իրթէսի կիւնի պիլ միւնագասա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իրթէսի կիւնի 100տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթիլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 24 1 3

Նիզամիէէ էրզագ անպարը իչուն միւպայէա օլունաճագ օլան 1,500 գըէէ բարպունչէքէրին պէհէր գըէէսի 7 ղրչ. 10 բարաա թալիպի էօհթէսինտէ օլուպ չուպաթը բուճինին 11ինճի բէնճչէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ 13ինճի ճումա իրթէսի կիւնի տախի 100տէ 5 Թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթիլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսմուզիէէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 25 1—3

Նիզամիէէ խասէլէսինտէ պուլունան Փապրիգայի հիւմաեուննար իչուն միւպայէա օլունաճագ օլան Էրէյլի մաատէն քէօմիւրինին իթասընա թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 26 1—3

Փօզագ Իչինտէ Մէզար Պուրնընտա գարագօլխանէ իթխալ նտէ ինչա օլունան կազինօ իճարէ վիրիլէճէկինտէն իսթիճարէ թալիպ օլանլարըն չէրայիթինի անլամագ վէ բէյ սիւրմէք իւզրէ չէհրը չուպաթըն 20սինէ գատար մազամը Սէրասքէրի մուհասէպաթ տայիրէսի իւպէյի մախ ուսուլինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 27 1—3

Տավուտ Փաչա վէ Ռամի գըչլայը հիւմաեուննարը տախիլինտէքի պիրէր պապ պագգալ տիւքքանլարը իլէ Տավուտ Փաչա Գըչլայը հիւմաեուննա մէրպութ 1 գըթա պապ 309 սէնէսի մարթընտան իթիպարէն 1 սէնէ միւտտէթլէ իճարէ վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն չուպաթըն 28ինճի բազար կիւնինէ գատար բազար վէ չարչանպէհ կիւնլէրի գըչլայի մէզքիւրէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 28 1—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. ոսկի 1.000,000

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, առաջ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետարք [illegible] անսահմանափակ և հանրածանօթ դրամատէրեր են, ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ [illegible] մինչև այսօր վճարած է 18.000.000 Անգլ. ոսկւոյ գումար մը [illegible] հրդեհի վնասուց համար։ 34

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնս [illegible] ապահովագրէ [illegible] վաճառատուն, [illegible] ապրանքներ [illegible] հրդեհի դէմ [illegible]։ [illegible] ՍԻՒՐՄԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, [illegible] Թիւ 11, և 12։ [illegible]

HAMBURG MUNICH UNITED
ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	»	6.165.860
Տարեկան հասոյթ	»	14.135.925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մեծ [illegible] բնակութիւններ և [illegible] մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակարգով։

Լիազօր ներկայացուցիչ ի Պոլիս

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Գալաթա, [illegible], [illegible] խան 12, 13.

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹԵԱՑ
ՏՈՒԼԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6.250000 Պահեստի դրամ ֆրանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ հրդեհներու և առագաստանաւերու վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին իրեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմաններով և սակարգով։ [illegible] վրայ մեծագումար գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար [illegible] 13 տարի ապահովագրական հաստատութեան [illegible] Պահեստի դրամ է [illegible] աւելի քան 100.000.000 ֆրանք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ [illegible] 369

ԻԼԱՆ ՓԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սէլիմիէէ գըշլայի հիւմայունընտա արամսադ սէնար թօբճը 3ինճի վէ 4ինճի ալայլարըն հարիմ խիբէլէրինտէ քեոհն հայվանաթ ալթըլարը խարիճինտէ 5ինճի 6ընճը ալայլարըն թաղըմըլար ալթըը ճիվարընտա 308 [illegible] [illegible] Նօ. 21 3—3

Մէրքէզը Սալթա [illegible] [illegible] Նօ. 22 3 3

ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

Պատիւ ունի ազդարարել արգոյ հասարակութեան թէ՝ յետ այսորիկ յանձն կ'առնու ամէն լեզուաւ ամէն տպագրական գործեր, մաքուր մեքենայական չափաւոր գներով, որպէս պահարանի վրայ հասցէներ, նամակագլուխք, վաճառականական նամակներ, հարսանեաց հրաւիրագիրք, մահազդք եւն. եւն. մասնաւորաբար վարկենական այցաքարտք։ Պատուէրները եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշդութեամբ։ Փափաքողք պէտք է դիմեն առ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ է Նուրոսմանիէն խան, Ղալաթիա Կ. Պոլիս

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,
Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lastes, perfectionnée et préparée par
Mario LECHAUX, Phⁿ-Cⁱᵉ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL: Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղղակի երկու անգամ կը բանին Լիվերփուլէ և Պոսթոն? միջև

Անուանք	Թոնաչ	Անուանք	Թոնա
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	3574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բավոնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակօսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	893
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ք. ՃՈԼԻ գործակալը
Thomas C. Joly
Ալիքսիանօ խան, Թիւ 401
17 Ղալաթիա

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

կը պահպանէ ակռայները, կը պնդէ լնդերքը, կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ ՄԻԱՅՆ ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ՓԱՐԻԶ.
Ասկից առաջ՝ 229, Սէնթ Օնորէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՏԵՂ

Հայցեցէք նաև Պոթոյի ՎԻՆԷԿՐԸ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, նրբաթեթև և բուրումով գերազանց։

2203 կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԸՆԻՆ
[illegible] ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER)

Ճերմակ ըլլալ սկսող [illegible] գոյնն, փայլն ու գեղ[illegible]։ [illegible]

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այս փորձը ունեցան ամենքը որոնց մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ [illegible] Թէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը առցիր ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԸՆԻ Համաշխարհային մազի նորոգիչն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նիւյօրք, Փարիզ և Նիւ Եօրք։ Կը վաճառուի ամէն սափրիչներու, անուշ խղագործներու և անդեղագործներու քով։

Կը գտնուի վաճառումն ի Պոլիս [illegible] Քիւչիւքեան եղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և [illegible] Քիւչիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, և Բերայի Մեծ Փողոց, 153, Փօնթիլէ, Բրիտանական դեղարանը և Իգինոր, Հոռովիան, Մեծ Փողոց Բերա, 433։

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Ա. 8 0 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Բ. 9 21 [illegible] սուրհանդակ [illegible] ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէհի ճամբով.

Գ. 10 22 [illegible] սուրհանդակ, [illegible] ժամ 10ին.

Դ. 10'22 Սուրհանդակ դէպի [illegible] հանգիստներ մինչև [illegible] ժամ 11ին.

Ե. 1 /23 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի.

[illegible] Փետր. 9.21, [illegible] 12

ԲՐԻՏԱՆԻԱԿԱՆ? ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլէյլ և Պոնտոսի միջև կանոնաւոր գնացուն

«Անատօլի» շոգենաւը, ամսոյս 21ի երեքշաբթի օրը ժամ 4ին (Բ. Ե.) պիտի մեկնի Պոլսոյ նաւահանգիստէն ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով.

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175

Ուղևորի և ապրանք [illegible]

Նաւուղեւորի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալութիւն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
5 Մոմճեան Սիթէ Ֆրանսէզ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Օրթէ-Լիկ Խելէյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹԱՄՍՈՆ ԽԱԼԻԼՊԸՆ ՈՐԳԻ և ԸՆ.

Անուանք	Թոնաչ	Անուանք	Թոնաչ	Անուանք	Թոն.
Ալպանօ	2000	Ցիամփինօ	1600	Բալերմօ	3200
Անձէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտէր	1700
Ասօլլօ	3500	Կիդանօ	2200	Բլանկօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1000	Բօյօ	1000
Արիօսդօ	2000	Կրօտօնօ	2200	Քուէրդօ	2800
Բասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րեալիթօ	4100
Բօրօմինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Ռինալտօ	3200
Բրաւօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Բիֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Ուայկօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Զէլօ	2000	Սանդիակօ	3200
Գադօ	2000	Ճօլիլինօ	4200	Սարֆօ	2000
Գօմօ	2700	Ջօվինօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնդօ	4300
Գլիօ	2500	Լէքանիթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլըմպօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրպօ	1200
Տիդօ	2500	Տալմա	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարթինօ	4300	Թօրրիթօ	900
Տարօ	4800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրավօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էլմինա	2600	Մուրինօ	3100	Վէնօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նիլօ	2000	Ձէգրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆերինօ	200
Ֆրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ձէմօ	200
Ֆալգօն	800	Օգրանօ	4500	Ջէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օդիօ	2000	Մօզարթ	120

Էճիփշըն Մոնարք 8000
Բէրշըն Մոնարք 8000
[illegible] Մոնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ԻՒՖՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ
293 խան, Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերփուլի և Միջերկրականի միջև բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնաչ	Անուանք	Թոնաչ
Գանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեբթիս	3000
Սեսոսդրիս	3250	Իէրա	3000
Թիպա	3250	Լոդոս	800
Մակտալա	3250	Օլիմպոս	800
Մարիօթիս	3250	Ալեքս	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ոսիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ՌՈՒԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ
ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն տուներ, խանութներ, կահ կարասիք և ապրանք։ [illegible]

Վճարումները ամենայն կանոնաւորութեամբ [illegible] ՉԵՆՉԻ կը կատարուին։

Ամեն ինչ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողներ [illegible] Ընդհ. գործակալք Ա. Վ. ՍԻՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
140 [illegible]

EMULSION SCOTT

(ՍԳՕԹԻ ՕՃԱՌԲԸ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ

[illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՕԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եօրք.

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան իւղի բոլոր յատկութիւններն ունի, իբրև և հիփօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի.

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով.

Ներգործակատարք ի Կ. Պոլիս, [illegible] ԵՒ ՀԵՐԻՍԷ

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՓՈՇԻ
ՌՈԺԷՐԻ

ՀԱՒԱՆԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԷՆ

ՌՈԺԻ ՓՈՇԻՆ

կանանց, տղայոց և փափուկ մարդոց
միակ մաքրողականն է

«Այս դեղն իր աղուոր համովը, հզօր միջոց մըն է յաղթելու հիւանդաց մեծ մասին չկամութեան ընդդէմ մաքրողականներու. ո՛չ ծոմապահ կը պատճառէ, ո՛չ խիթ, եւ կարելի է ըսել թէ ապահովապէս [illegible] կը ներգործէ։»
(Թղթոյն Բրոֆ. ՍՈՒՊԷՅՐԱՆԻ տեղէ)
կարդալուն Բժշկական Ակադեմիային մէջ։

Ռոժէի փոշին կրնայ, գրեթէ ամէն պարագաներու մէջ, ուրիշ մաքրողականներու տեղը գործածուիլ։

(ՓՐՈՖ. ՊՈՒՇԱՐՏԱ)

Ծան.—Ռոժէի [illegible] փոշին կը ծախուի միայն երկու ծայրերէն [illegible] կնքով մը [illegible], պէտք է մասնաւորապէս խնդրել իր դեղագործէն որ վաւերական բաղադրութիւն մը տայ.

Կը պատրաստուի ի [illegible], 19, Ժագօպ փողոց, Փարիզ.

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ
Հիմն. 1852ին

Դրամագլուխ Անգլ. ոս.	3,000,000
31 դեկ. 31ին ամբողջ պահեստ զ.մ.	1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ	1,635,903
հասոյթ 1891ին	1,851,329

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայս [illegible]

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

Վնասը առանց արգելքի և խտրութեան վճարուի։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա

ՐԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ
Ներկայացուցիչ
257 ՊՈՆՏ, ՍԵԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1892, մինչև նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48				
	Առաւօտ												Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս ...	6 00	6 30	7 00	7 30	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	1 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 30	...	...	...	...
Գում-գաբու ...	6 09	6 41	7 09	7 39	8 40	9 9	9 40	10 9	10 39	1 9	11 42	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 41	5 10	5 39	6 09	6 39	...	...	...	...
Եէնի-գաբու ...	6 13	...	7 13	...	8 44	9 13	9 44	10 13	10 43	11 13	11 46	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 45	5 14	5 43	6 14	6 43	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 19	...	7 19	...	8 50	9 18	9 50	10 18	10 49	11 19	11 52	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 51	5 20	5 49	6 19	6 49	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ ...	6 23	6 53	7 23	7 48	8 54	9 20	9 54	10 20	10 54	11 23	12 00	12 22	1 53	2 20	2 53	3 23	[illegible]	4 56	5 25	5 55	6 23	6 55	...	...	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 36	7 12	7 36	8 03	9 03	...	10 8	... ...	11 8	11 34	12 19	... ...	2 04	...	3 03	3 33	4 37	5 06	5 37	6 07	[illegible]	7 7	...	...	...	...
Այ Ստեփանոս ...	...	7 26	...	8 12	9 17	...	10 17	... ...	11 17	11 44	...	...	2 13	...	...	3 47	4 47	...	5 46	6 17	...	7 16	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	7 36	...	...	...	...	...	...	...	11 53	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 26	...	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61			
	Առաւօտ												Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	...	...	7 15	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	12 45	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 07	... ...	... ...	... ...
Այ Ստեփանոս ...	6 25	...	7 24	...	8 30	...	9 30	... ...	0 30	11 25	... ...	12 57	...	...	2 25	...	3 57	[illegible]	...	5 58	...	7 22	... ...	... ...	... ...
Մագրիգիւղ ...	6 34	13	7 36	8 12	8 41	...	[illegible]	... ...	10 40	11 40	12 40	1 10	...	...	2 34	3 11	4 06	5 09	5 38	6 08	6 38	7 44	... ...	... ...	... ...
Եէտի-գուլէ ...	6 50	7 24	7 47	8 24	8 53	9 25	9 53	10 25	10 52	11 55	12 52	1 24	1 52	2 25	2 50	3 22	4 21	5 3	5 52	6 22	6 52	8 07	... ...	... ...	... ...
Սամաթիա ...	6 56	7 28	7 51	8 28	8 57	9 28	9 57	0 28	10 56	11 58	12 56	1 28	1 56	2 28	2 56	3 26	4 26	[illegible]	5 56	6 26	6 56	...	... ...	... ...	... ...
Տաւուտ փաշա ...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...
Եէնի-գաբու ...	7 02	7 34	7 57	8 34	9 03	9 34	10 03	10 34	11 02	12 04	1 02	1 34	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 33	6 02	6 32	7 02	..	... ...	... ...	... ...
Գում-գաբու ...	7 08	7 38	8 01	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 08	12 08	1 08	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 38	6 08	6 38	7 08	8 23	... ...	... ...	... ...
Կ. Պոլիս ...	7 16	7 46	8 09	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 46	6 16	6 46	7 16	8 32	... ...	... ...	... ...
....	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...

Փոքր թուերէն [illegible] կառախմբի մէջ, իսկ մեծ թուերը [illegible] կառախմբոց մէջ [illegible]

Ցնոր տնօրինութիւն, Թիւ 8. 10. 11. 43, 47 և Թիւ 49 կառախումբերը միայն կիրակի մը կանգ պիտի առնուն ի Զէյթուն-Պուրնու։ 1